

UJ KELET

ESTI POLITIKAI LAP

Bérmintéket leveleket nem fogadunk el.
Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. M. Ernő. Felelős szerkesztő: J. Ferenca. Budaörsi szerkesztő: H. Szegei Ernő, Strada Cobalcescu 22.
Szerda, 1937. július 28.
5697. FV. AV 20. XX. ÉVF. 168 SZAM

Tárgy postai száma in num. No. 224713/929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron L. Pop
10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, fél-évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 2, negyedévre 6, fél-évre 12, egészévre 20 dollár. Hirdetések díjazás szerint. Az „UJ KELET” a transilvaniai és banati kisebbség egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A brassói „győzelem” és a máramarosi disputa

A napok szoros felzárkózásában alig veszi észre az ember, hogy az ország politikai atmoszférája milyen mélyen, mennyire győgyít-patattalanul megváltozott az utolsó két-három esztendő alatt.

Hol vagyunk ma már Alba-Iuliától, ahol a nép álmai teljesebbé válnak máramarosi jogegyenlőséget és autonómiát ígért az itt élő kisebbségi nemzeteknek?

De hol vagyunk akár a csucsi paktumtól, vagy az 1923-33-as évek viszonylagos politikai szabadságától?

De ha a szakadatlan kutmérgezés minden napos megnyilatkozásaival szemben lassan közömbössé is válik az ember, újabb és újabb figyelmeztető és kijárató jelenségek világítják meg dobogó hangon a román politika mai igazi arculatát.

Ebből a szempontból az egyesült román pártok főlényes brassói győzelme és a máramarosi megyei választások csattanó epilógusa két jellemző etapja a romániai kisebbségi politika fokozott összeomlásának.

Brassóban, mint a szászok azt a többi kisebbségek meg nem illető privilégiumot élvezték, hogy szerepet vehettek a város közigazgatásában. A szászok mellett jóval szerényebb mértékben szóhoz jutottak a magyarok is.

A Brassó városi tanácsa a szászok mellett jóval szerényebb mértékben szóhoz jutottak a magyarok is.

Liberalis és cizista, nemzeti parasztpárti valdista összefogtak tehát és győztek. Ez a győzelem pillanatig sem volt kétséges. A Brassó városi tanácsa a szászok mellett jóval szerényebb mértékben szóhoz jutottak a magyarok is.

A kettészakadt szászok és a Magyar Párt delegálti tíz órák feladták a reménytelen küzdelmet és visszavonultak a választástól.

A jobboldali sajtó természetesen hozsanna-ka zengedez. Pamfil Seicaru „Nemzeti forradalomnak” minősíti az eseményeket, melyet a bucaresti rádió az Universul és Curentul cikkeinek ismertetésével külön is megünnepel és méltat.

Mi történt lényegében? Az, hogy a kisebbségeket kiszorították egy város közigazgatásából, amelyben becsületesen és a román pártokkal lojálisan együtt működtek, dolgoztak a közérte.

Katonazenével, ágyulovesekkel köszöntötte Brassó városa, hogy egyetlen kisebbségi tanácsos sem vesz részt többé a város közigazgatásában.

Ez volna a nagy győzelem?

Néhány évvel ezelőtt még azt ünnepelte a román köztudat, ha a román pártok és az itt élő kisebbségi népek között a köz javát az ország fejlődését és ügyét szolgáló lojális meggyezések jöttek létre.

Igy megváltozott az atmoszféra néhány esztendő alatt, ilyen eltérések történtek a román közvélemény értékmerőjén, vagy más szóval ennyire elsőtől a történelmi tisztánlátás, amely az albániai határozatokat diktálta.

A brassói választás eredménye azonban más, a kisebbségek belső gazdálkodását érintő megfontolásra is készlet.

A legkeményebb csapás kétségtelenül a szászokat érte. Az imperium átvétele óta ez uttal először ismerkedhettek meg a szászok a kisebbségi sors számukra ismeretlen fogalmával. A sors és a román kormányok örökös kegyeltjei ismeretséget kötöttek Brassóban a „nemzeti totalizmus” formáival, lényegében és módszereivel. A hitlerista szászok csoportja különösen nem lepődött meg bizonyára ezeken a módszerekon, mert ha saját hazájukban indokoltan tartják ezeket más kisebb sorsokkal szemben, akkor nyilván nem tiltá-

Állandósult Észak-Kínában a japán-kínai harci tevékenység

Peking ostromára készülnek a japán csapatok

A kínaiak lemészárolták a Pekingbe behatolt japán katonákat

Az észak-kínai japán csapatok parancsnoka ultimátumban követeli a kínaiaktól Peking környékének kiürítését

PEKING, július 27. A kínai-japán háború most már teljes erővel lángolt fel Észak-Kínában. Bár Hirota tegnapi parlamenti beszédében még mindig a kínai-japán megegyezés szükségességéről beszélt, a valóságban erre a megegyezésre semmi kilátás nincs, mert a Nankingi kormány teljesíthetetlennek tartja a japán feltételeket.

A jelek szerint a fellángolt háború Peking körül hullámszik. A japánok, úgy látszik, Peking gyors bevételével szeretnék „fait accompli”-t teremteni.

A harctéri eseményekről következő tudósításaink számolnak be:

Általános támadásra készülnek a japánok Peking ellen

Mint Pekingből jelentik, a pekingi fal közelében és másutt újabb súlyos összeütközések történtek. Peking mellett a kínaiak kézigranátokat dobtak három japán autókamionra, amelynek utasai erre lövöldözni kezdtek. Más helyeken szintén több támadás történt és ezért a japán csapatok most általános offenzívára készülnek.

Pekingben egyébként elrendelték a hadi állapotot. Az este harc folyt egy külvárosi vasuti állomás körül, amelyet a japánoknak nem sikerült elfoglalniok. A japánok rendelkezést kaptak, hogy délig vonuljanak vissza nemzetközi területre, az esetleges események kifejlődését várva.

Matsuj ezredes, az északkínai japán helyőrség pekingi megbízottja ultimátumot nyújtott át Sung-Cse-Juan tábornoknak, amelyben követeli, hogy a kínai csapatok lakoltassák ki Peking környékét.

Uanpinget és még ma délig vonuljanak vissza Pautingig. Visszautasítás esetén a japánok azonnal katonai intézkedéseket fognak tenni.

A kínaiak megszállották a pekingi császári palotát.

Saghaji jelentés szerint 500 japán ka-

toát megkísérelte a Pekingbe való behatolást. A támadás nem sikerült, mert a kínai csapatok nagy ellenállást kíséreltek meg.

Egyidejűl pekingi jelentés szerint három japán katonákkal megrakott teherautó ellen, melyek már behatoltak Peking falai mögé, a kínai katonák kézigranát-támadást intéztek. Husz japán katona és egy kínai rendőr meghalt. A két tábor között más pontokon is történtek összeütközések. Azt hiszik, hogy a japánok általános támadást fognak intézni a város ellen.

Nagy harc Peking nyugati kapujánál

A Havas távirati iroda jelenti Pekingből, hogy az éjjel nagy harc folyt Peking nyugati kapujánál. A japán csapatok Tung Csiun felől közeledtek és amidőn zárva találták a város kapuját, a falakon igyekeztek bejutni a városba. A kínai csapatok ezt látva, gépfegyvertű alá vették a falon felkúszó japán katonákat. A harc még hajnal felé is tartott. Száz japán katonát, akik a keleti részen lévő nyitott kapun át benyomultak a városba, kínai katonák nagyobb csoportja bekerített.

(Folytatása a nyolcadik oldalon)

kozna az ellen, hogy a román nacionalizmus velük szemben is ugyanezen módszereket alkalmazza.

A szász politikának egy másik szomorú jelensége volt, hogy a hitlerista agitáció folytán ugyancsak először két szász lista szerepelt a választáson. Ez és a mód, ahogyan végeztek velük, talán megfontolásra fogja készíteni a szász vezetőket epügy, mint a többi romániai kisebbségi pártok vezetőit. A kisebbségi politikában a brassói választással hivatalosan is egy új fejezet, új era vette kezdetét. A kisebbségi sors frontja kiszélesedett és általánossá vált. A kisebbségi vezetőiknek le kell vonniok a következtetéseiket.

Nem tartozik ugyan szorosan ide, de ugyancsak az atmoszférára jellemző az, ami Máramarosban a vasárnapi megyei választások után történik.

Itt a liberálisok csak néhány szavazattal előzték meg a nemzeti parasztpártot. A megyei tanácsválasztást megelőzően Borsán és Vison, nyilván a zsidó szavazatok támogatásával, a liberális lista győzött.

Ebben végeredményében nincs semmi különösb.

A közigazgatási választásoknak nincs hang sulyozottan politikai jellegük; az egyes pártok és csoportok magatartását a helyi érdekek határozzák meg. A liberálisok vígan pártáltak a nemzeti paasztpárttal Brassóban, de elkieseredett ellenfeleik voltak másutt. Kartell kötöttek a Magyar Párttal Déván, míg a megyei tanácsválasztáson a nemzeti parasztpártra szavaztak a magyarok.

Máramarosban viszont az történt, hogy sem a liberálisok, sem a nemzeti parasztpárt nincsenek megelégedve az eredménnyel. És természetesen a zsidókat okolják. A liberálisok szemükre vetik, hogy a nemzeti parasztpárttal, a nemzeti parasztpártiak, hogy a liberálisokra szavaztak. Azt mondják, hogy emiatt a helyzet nagyon feszült.

De ez már nem való komoly krónika keretében küz.

Ez ugyanis már oly beteges mentalitásra vall, amit még a speciális máramarosi viszonyokkal sem lehet menteni és magyarázni.

VILÁG TUKRA

Palesztina új helyzetének jogi szabályozása

Elvitathatatlan, hogy nem a különféle konferenciákon, kongresszusokon s a nemzetközi jog többi törvényhozó testületeiben hozott határozatok, szabályzatok vagy utasítások betűl szerint fogják az angol parlament és a Nemzetek Szövetségének urai, eldönteni azt, hogy a súlyos közjogi válság, amelynek a felosztási terv a kifejezője, milyen megoldást nyerjen. Az összekuszált gazdasági és politikai erővonalak serege huzódik meg a mögött a végső elintézés mögött, melynek megszületését zsidó, arab, angol, olasz, amerikai és a többi érdekeltek vagy érdeklődők kíváncsian s itt-ott emegve várják. Mégis előtérbe kerül a történelmi sorsfordulatnak ebben a kétségtelenül nagyjelentőségű pillanatában, a demokráciában, törvényességben hívó ember objektívnek látszó kérdése: mi a jogi helyzet? A papírra írt jogászai pontosággal meghatározott paragrafusokba, hogy lehet beleilleszteni azt, ami most történik s ami a közeljövőre tervezve van. A világ zsidó sajtója is helyet ad ennek a kérdésnek s politikai sakkhuzásokról, intím megbeszélések kulisszatitkairól számotadása során felsorakoztatja azokat az érveket és tényeket, amelyek a helyzet „jogi megvilágítását” célozzák.

Dr. Ernst Marcus, kitünő tanulmányában, közli az ugynevezett Statement od Policy azon paragrafusát, amely Angliának módot nyujt a mandátum kérdésében új helyzet teremtésére. Ez a paragrafus a változó viszonyok folytán előállott új helyzet alapján, mint az összes érdekeltek számára előnyös lehetőséget, tilteti fel az új közjogi rendszer inaugurálását s akkor amikor az összes fennálló nemzetközi jogi szokásokkal és törvényekkel egybenhangzóan állítja a tervet, egyben az érdekeltek feltétlen beleegyezését is reméli.

Palesztina sorsát tulajdonképpen három jogi textus határozhatja meg. A Nemzetek Szövetsége alapokmányának 22. szakasza, amely általában a mandátumokról szól, az 1932 július 24. Palesztina-mandátum, s az Amerikai Egyesült Államok 1924 december 3. egyezménye Angliával, amelyben a mandátum betartását Amerika is követeli. Erre azért volt szükség, mert míg a többi európai államok, mint a Nemzetek Szövetségének tagjai, hivatalból tartoztak a mandátum parancsolatainak megtartásán öröködni. Amerika dacára nagyszemű elnökeknek, ki a Nemzetek Szövetsége bölcsőjét ringatta, kívül maradt a később valóban nem nagy értéket jelentő intézményen s így a számára fontos Palesztina ügybe csak egy külön megállapodás alapján szólhatott bele. Így aztán a mandátum 27. szakasza, mely szerint a Palesztina mandátumot a genfi intézmény beleegyezése nélkül megváltoztatni nem lehet, belekeült az angol-amerikai egyezménybe is, annak 7. szakasza formájában, amely a Palesztina kérdésben, jogilag ugyanolyan olyan helyzetet biztosít az Egyesült Államoknak, egymagának, mint a Nemzetek Szövetsége összes tagállamainak együtt véve.

Az Állandó Mandátum Bizottság még 1930-ban kidolgozta az ugynevezett van Rees-féle szabályzatot, amely mandátum megszüntetés esetére vonatkozik. Ugyanis a mandátum alaptermészeté, hogy csak ideiglenes szabályozása egy jogi helyzetnek, míg egy bizonyos evolúciós folyamat során, alkalom nem nyílik az új helyzet kreálására, illetve, amikor a mandátumban megjelölt cél már elérhető. Az említett szabályzatra éppen azért volt szükség, mert Irak és Síría nőttek ki a viskoruságból s nagykorúsításuk eljárását szabályozni kellett. Ez a szabályzat azonban nem vonatkozhat Palesztinára, amely más körülmények között fejlődött s amellyel kapcsolatosan más célokat állapított meg a mandátum adó fórum, mint a többi mandátum alatt lévő területekkel kapcsolatosan. Palesztinában nem csak arról van szó, hogy egy ott lakó népek megadják a „self government” jogát, akkor amikor erre megérett. Palesztinában az általános politikai helyzet akkor érik meg ilyen szerű változásra, amikor a már említett jogi szövegek mindegyikében megígért, zsidó nemzeti otthon alapítása lehetővé válik.

Amde Anglia úgy látszik feltétlen non possu-

must mond a jelenlegi helyzet fenntartására s akkor mégis csak új rendszer alkotása vár az illetékes tényezőkre, bár ennek ideje, hogy úgy mondjuk, törvényesen még nem érkezett el.

A mandátum megszüntetésének lehetőségével, már a 28. szakasz is foglalkozik, magában a sokat vitatott mandátum szövegében. Angliát továbbra is odaállítja a szenthelyek őrzőjeként, — mily paradox helyzet, hogy a katolikus nagyvilág éppen az anglikán egyház államára bízta ezt a feladatot. De túlmenően a szenthelyek őrzésének szentimentális szerepén, Angliának kell vigyáznia továbbra is a palesztinai pénzügyekre. Bölcsele előre látta az 1922-es törvényhozó, hogy a mandátum megszüntetésének pillanatában az államok seregének, illetve alattvalóinak jelentős anyagi érdekeltségük lesz Palesztinában s erre majd egy jól megválasztott gondnoknak mégis csak ügyelni kell.

A Királyi Bizottság Pandóra szelencéjében, a jelentéssel kivül, tervezetek egész sorozata is elfért. Részletesen ki van már dolgozva annak a megállapodásnak a projektuma, amely az új Zsidó Állam anyagi s politikai kapcsolatait szabályozza az arab állammal, valamint Angliával. Anglia számára előnyös vámpolitikai irányelvek leszövegezéséről sem feledkeztek meg. Katonai egyezmény, kereskedelmi kapcsolatok szabályozása, kisebbségi védelmi törvénykezés (zsidók az arab területeken és fordítva) pontos megfogalmazásban, szentesítésre készen állanak a még meg sem született állami érvek és törvényhozők által.

A szent helyek kérdésében, Anglia elkészítette már az új mandátum tervezetét. Természetesen a szent helyek alatt, nemcsak a keresztény világ számára értékes emlékhelyek és területek értendők, hanem az Izlám s a zsidóság szenthelyei is. A hatalmas keresztény világon kívül, a 207 millió Izlám és a 16 millió zsidóság számára is megszentelt ennek a csodálatos kis országának a része.

Akaba számára külön szövegezésű mandátumról van szó. A zsidóság érdeke, hogy ha a felosztás s annak kövekeztében ez az új mandátum is létrejön, a Zsidó Állam kereskedelmi érdekei Akabában is jól meg legyenek védve.

A jogi komplikációk sorozatát nyitja meg az államadósságok kérdésére tervezett Pénzügyi bizottság munkája, mert hiszen szinte lehetetlenséggel határos annak pontos megállapítása, hogy az államadósságokból mennyi nyílt haszna volt az egyik vagy a másik félnek s ennek megfelelően milyen arányban kell a terheket elosztani. A jövőben zsidó diplomáciának bokros tennivalói lesznek ezen a téren is.

Teljesen a két új államra szándékozik az angol elképzelés bizoni a földterületek kisérésére vonatkozó egyezmények megkötését, talán némi maliciával, hadi torzsalkodjanak egymás között egy olyan kérdésben, amely a birodalmat nem érinti. Ugyis elég sok, — számukra fölösleges, — kérdés vitatásával terhelték már eddig is az angol közigazgatás amugyan is igénybe vett szerveit.

A zsidó sajtó általában és dr. Marcus is, amikor a fenti problémák jogi boncolgatásával foglalkozik, egyben leszögezi, hogy korántsem akar a lehetőségek vizsgálatával olyan politikai álláspontot tanuszkodni, mint-ha a felosztási terv elfogadható lenne. Annak lehetősége azonban mégis annyira közel áll, hogy a zsidó közvélemény ilyen irányú tájékoztatása mégis szükséges. (Dr. M. L.)

Pályázat

Pályázatot hirdetünk a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke és elnöki bizottságának vezető titkári állására. Román-német-magyar nyelvtudás, megfelelő szervezői képesség és szóbeli készség megkövetelt. Az állás fontosságához mértén biztos egzisztenciát nyújtó megfelelő dotációt biztosítunk. Jelentkezhetnek 25 évet betöltött román állampolgárok. A pályázatokat augusztus 15-ig a Zs. N. Sz. elnöki irodájánál, Str. Memorandului 13. kell benyújtani.

A Zs. N. Sz. elnöki bizottságának vezetősége.

Magyar-német, vagy magyar-román

gyors- és gépirónót

szóban és írásban perfekt

keresünk BUCURESTI részére. Részletes ajánlatok a lap kiadójába „Fiatal” jellegre küldendők.

Főgépezésének denunciálására vesztegzár alá helyeztek egy svéd hajót, mely Constantából fegyvert szállított a valenciai kormánynak

Izgalmias hajszó a Lola svéd hajó után, mely a vesztegzár elől ki akart szökni a constantai kikötőből

Constanta, július 27. Az elmúlt éjszaka regénybe illő körülmények között akadályozta meg a constantai kikötői rendőrség, hogy a Lola nevű svéd hajó, mely a kikötőben már hetek óta vesztegzár alatt áll, a köztársasági spanyol kormányhoz szánt fegyverrakományt kiszökkjék a kikötőből. A hajó 3600 tonna fegyver és hadianyagokkal érkezett a kikötőbe, itt azonban a benemavatkozási egyezmény kikötésai alapján, kormányrendeletre tartóztatták és továbbindulását megakadályozták. A kikötői hatóságok azóta állandó megfigyelés alatt tartják a hajót, mert a rendőrséget úgy informálták, hogy csak alkalmas pillanatot vár arra, hogy észrevétlenül elhagyhassa a kikötőt.

Senki sem gondolt azonban arra, hogy már 25-én éjszaka meg akarják kísérelni a szökést. Este nyolc órakor a hajó kapitánya már megvette az előkészületeket. Elrendelte, hogy a horgonyt felszedjék és a hajót csak a láncok kötötték már a kikötő vaspántjához. Ezt azonban már könnyű leszerelni, hogy a hajó valóban észrevétlenül juthasson ki a kikötőből.

Meg akar szökni a vesztegzár alá helyezett hajó

A kikötőben szolgálatot teljesítő Sarrioglu grancisár katonáknak éppen a hajóval egy vonalban állt őrt. A katonának rendete volt, hogy a svéd hajó minden mozdulatát ellenőrizze. Este 11 órakor a katonának feltűnt, hogy a hajó fedélzetén nagy a sűrűség-forgás és gyanus zajokra is figyelmes lett. A katoná értesítette Muresanu őrszemélyt, aki néhány katonával vonult a helyszínre. A hajó tisztejei észrevették a katonákat és kettő közülük a partra szállt, hogy a grancisárok figyelmét a hajó mozdulatairól eltéréjék. A tisztek cigarettával kínálták a katonákat és meghívták őket a hajóra és szerették volna eltávolítani a katonákat a közelből. A grancisár el is vonultak a közelből, de továbbra is olyan helyen maradtak, ahonnan pontosan megfigyelhették, hogy a hajón mi történik. Éjjel két órakor vették észre, hogy a hajó lassan-lassan távolodik a parttól és kerülő mozdulatot tesz, hogy a molót megkerülve kijuthasson a kikötőből.

Egy vámhajó elfogja a szökésvény hajót

A grancisárak lövéseket adtak le. Parvenescu kapitány a kikötői grancisár század parancsnoka, a Tomis vámhajó fedélzetén vette üldözőbe a svéd hajót és szírián-jelekkkel értesítette a kikötőben állomásozó hadihajókat is a hajó szökéséről. A kikötőben lévő összes hajók különböző jelekkel szólították fel a Lola személyzetét megállásra. Végül is kénytelen volt a kikötő kijáratát előtt lehorgonyozni. A fedélzetre Parvenescu kapitány és a grancisár katonák fegyveresen szálltak fel, majd pedig egy hadihajó mellett, annak szigorú felügyeletével horgonyoztatta le.

A kikötői hatóságok jelentése alapján azonnal kiszálltak a helyszínre Traian Antonescu rendőrkapitány, Critia kikötőkapitány, Mielu Ionescu vámfelügyelő, C. Duca, a kikötői rendőrség főnöke, Const. Nocilau szigurancafőnök és a kikötőben állomásozó hadihajók szolgálatos tisztejei. A megkezdődött vizsgálat során tolmács segítségével kihallgatták Henrikson hajókapitányt és a hajó többi tiszteit. Elrendelték, hogy a hajó fedélzetén grancisár-őrök őrködjenek, a hajókapitányt az egyik kabinban őrizet alá vették, a hajó gépészét és tiszteit pedig külön szobába internálták.

Lengyel fegyvereket tároltak a svéd hajóra

A Lola hajó június 18-án érkezett Constantába és már az első percektől kezdve

gyanuba fogták, mert utazásának céljáról nem adott pontos felvilágosításokat. A sziguranca megfigyelés alá helyezte a hajó személyzetét és megállapította, hogy az állandó összeköttetést tart fenn George Eliopol görög származású ismert fegyvercsempész, akit a rendőrség régen megfigyelés alatt tart. A sziguranca el volt készülve rá, hogy a Lola rövidesen fegyverekkel fog megrakodni.

Július 2-án valóban megérkezett a kikötőbe 36 vagon lengyel gyártmányú fegyver és hadianyag, amelyet azonnal raktak partra, hogy Görögországba fogják tovább szállítani és erre vonatkozólag igazoló iratokat mutatott fel.

Ezen az alapon a fegyvereket és a hadianyagokat a hajóra tárolták, a fegyvermennyiségre pedig husz vagon listét raktak, amit Bazargicból, a Beskoff malomból szállítottak a kikötőbe. A beraktározás azért volt ilyen formában szükséges, hogy az ellenőrző hatóságok figyelmét elkerülje.

A főgépezés teleplezi a fegyvercsempészetet

A Lola elindulása előtt megjelent a kikötői rendőrségen Stelianosz Lambru, a hajó főgépezője és láttamoztatni kívánta az aktáit, mert más hajón akarta elhagy-

ni Constantát. A főgépező beárulta a hatóságoknak a Lola céljait. Elmondta, hogy a Lola személyzete nem mondott igazat, mert nem Görögországba, hanem Valenciába igyekezik, ő pedig Stelianosz Lambru, a mai viszonyok mellett nem akar a spanyol kikötők felé hajózni. Ekkor meg is akadályozták a hajó elindulását, a kormány pedig diplomáciai utasítást intézett Görögországhoz, hogy a Lola oda szállít-e fegyver-akományt. E hét után a görög kormány azt válaszolta, hogy nem tud Lengyelországból érkező fegyverküldeményről.

Ezen az alapon helyezte felügyelet alá a constantai kikötőben a Lola hajót és elindulását megtiltotta. Közben állandó megfigyelték azt is, hogy kikkel áll a hajó személyzete összeköttetésben. Eliopol a fegyvercsempész tíz nappal ezelőtt elhagyta az országot. Helyette Favau Georges Jouis francia állampolgár maradt itt, akinek szintén szerepe van a hajóösszetételben és a kikötői kapitány őrizetben tart. Ugyancsak bünrészességgel vádolnak egy róta állampolgárt, aki már néhány év óta Constantában a Lola nemrég még amerikai hajó volt a most Henrikson kapitány magántulajdonában.

Ócskapiac a világgazdaságban

Hulladékokra építi Németország nemzetgazdaságát

Párizs, július 27. A nyersanyagprobléma a hatalmak legnagyobb gondjai közé tartozik. Ahol másképp nem megy, ott műanyagokkal kísérleteznek. Amde ez drága. Előveszik tehát az ócskaságot, a hulladékot. Mert ez is anyag. Ebből is ki lehet olvasztani, mechanikailag vagy vegyi úton ki lehet választani néhány alapanyagot. És feldolgozás után nincs az a szakértő, aki az acélhengerről vagy a gumike-rekről felismerné, hogy hulladékot is tartalmaz.

Nem kell azt hinni, hogy csak a legszegényebb, a gyarmatokban és nyersanyagokban legszükségesebb országok használják föl az ipari hulladékokat. A legerősebbek is ott vannak a sorban, élükön az Amerikai Egyesült Államokkal, ahol a termelés óriási arányai teszik szükségessé, hogy ami törmelék, hulladék, azt ne dobják el.

De nem mindent használnak fel ők maguk, sokat exportálnak is. Így az óriási mennyiségű autótörmelékkel azt, ami vízi úton összeszedhető, tengeri kikötőkben gyűjtik és onnan Európába hajózzák. Egyébként a legnagyobb szerepet játszó ócskavasanyag mindenütt a vastördek, amely részben üzemi törmelék, részben a mindennapi életben elhasznált, rozsdás ócskavas. Ezeket már a háború előtt is felhasználta a vasipar. A németeknél különösen Észak-Lotharingia vasércének elvezetése után váltak jelentősebbé és a Siemens-Martin-eljárás, amely a vasérc és vastörmelékkeverést alkalmazza, kiszorította a Bessemer és Thomas-eljárásokat.

Hogy az amerikaiak mily nagy mértékben használnak egyéb fémekből is ócskanyagot, mutatja az a hivatalos összeállítás, amely szerint a hulladék és ócskarész a kibányászott réz mennyiség 117 százalékát, az ólomtörmelék a bányászott ólom 87 százalékát tette ki. Amerika ugyanezen az úton igyekszik gumihányát is megoldani. Amíg másutt a szintetikus és műgumi előállításán dolgoznak, addig náluk a hulladékgumit regenerálják, „megfiatalítják”. Ez sokszor a gumifogyasztás 50 százalékát is eléri. Különösen, amikor a

nyersgumiárak emelkednek.

Érdekes, hogy Anglia a régi anyag használatára terén egészen más úton jár. De az utolsó évek fegyverkezési versenyén itt is változások hozott. A vastörmelék behozatal erősen növekedett, ezzel szemben a tarkafémekben a kivitel lett sokkal nagyobb.

Németországban a legutóbbi, 1933 évi vonatkozó statisztikai felvétel szerint a nagyipari üzem volt olyan, amely kizárólag csak régi pamut- és gyapjúfonallal való feldolgozásával foglalkozott. Ezekben a gyárakban 822 szagató-, 120 mosó- és 4 egyéb gép működött. 1057 férfi és 89 női munkaező keze alatt. Az évi terméértéke 12 és félmilliárd márkát tett ki, amely csak régi pamut- és gyapjúfonallal való gyárak részére végzett bér munkából származott.

A hulladékfeldolgozás azonban Németországban tavaly október óta teljesen utakra tért. Az üzemi hulladékok mellől felsorakoztak a háztartási hulladékok is. A gazdasági miniszter elrendelte, hogy minden fölösleges dolgot át kell adni a „megengedélyes” kereskedőnek, vagy a „működő” gyűjtőcsoportjának, semminek sem szabad szemébe kerülni. Elsősorban vas-, fém-, papír-, textilhulladékok gyűjtését kezdték meg, de csakhamar kiterjesztették a konyhák és káptinok maradványaira is, ahol főként csontot, zsírmennyezőanyagokat és mosókelet gyűjtöttek össze. A kiegészítő rendelkezések a kiégett izzólámpától a nyulbőrig egymást követték. A megengedélyes hulladékkereskedőket pontos könyvvizetésre kötelezték és még azt is előírták, hogy melyik gyárnak mekkora mennyiséget adhatnak el. Az eredményüglátszó nem volt kielégítő, mert néhány hét előtt új rendelet jött ki: „A háztartási hulladékok rendszeres gyűjtését a már létező nemzsidó nyersanyagkereskedelemben közreműködésével meg kell szervezni”. De mindezek már nem a világgazdaságban szükséges anyagok, „ócskaságai”, hanem egy, a széles tömegeket mind nagyobb nyomorba döntő gazdasági rendszer „hulladéka”.

A lengyel megvitatta

Bucuresti, július 27. Mérsékeltlen jobboldali napilap főszerkesztősság jelentős kapcsolatos ellentétet látja a román ebből a kérdésben egész jobboldali lapokat is közzétevéseknél. A szelsőjobboldali tevékenységnek terjedése kérdés sürős megoldást követel. A sőt Ouza professzor megállapítani, hogy dagasztár mellett mondotta, hogy próbált tiltakozni a felosztási tervvel és azzal érvelt országban születésű sokan, másrészt hűnek és nem tehet után feles számú ról.

Pamfil Seicaru zett jobboldali szövegekben megfogalmazta, hogy megdöbbent a román kormány vezetői és politikai élet vezetői kérdésre kért vá-

1. Gondolja, hogy zömében hagyományok és a zsidó lecsökkentése, lakosságával románra, mint aminek jelentőségét jelenleg nem lehet elvitatni.

2. Milyen Románia, amely szemben a jelenlegi állással, hogy szociális számítások és a zsidó létezésének, szakos megnevezés, egy eredményes nében?

3. Egészén a románok között, hogy tagadták Romániában. Micsak felszámolják lakosság szellemi ismerik egyes zsidó el Románia.

A mai héten Angliának adta módosítása fölkerül Palesztinában tartandó konferencián a román delegáció külügyminiszter bizottság előtt szóvá tett szükségességét megteremtésében részesítse.

Mihalache, a román miniszterelnök.

A lap mai száma Mihalache, a román miniszterelnök válaszával közli. A román párt vezetői által állított Palesztinai kérdésben Mihalache a kisebbségi problémában, most

a parasztpárti demókraták jel-

MIHALACHE:

„Románia követeljen minél nagyobb területet a zsidók számára Palesztinában!”

A nemzeti parasztpárt vezére szerint elérkezett a legalkalmasabb pillanat a zsidókérdés megoldására

A lengyel köztársasági elnök bukaresti megbeszélései során a két kormány megvitatta a palesztinai zsidókérdést is

Bucuresti, július 27. Pamfil Seicaru, a mérsékelt jobboldali „Curentul” című napilap főszerkesztője az angol királyi bizottság jelentésének közzétételével kapcsolatosan elhatározta, hogy megszólaltatja a román politikai élet vezetőit is ebben a kérdésben, amely egyébként az egész jobboldali sajtót, sőt a demokratikus lapokat is közelről foglalkoztatta. A szélsőjobboldali organumok Palesztina két térszűrésének tervéből a romániai zsidókérdés sürgős megoldására konkludáltak, sőt Cuza professzor vezércikkben sietett megállapítani, hogy 6 már 1890-ben Madagaszkár mellett foglalt állást és megmondotta, hogy Palesztina nem jár a zsidóknak. A „Lupta” szerencsétlen módon próbált tiltakozni az ellen, hogy Romániának a felosztási tervhez valami köze volna és azzal érvelt, hogy a zsidók, akik az országban születtek, egyrészt nincsenek sokan, másrészt hasznos elemei az országnak és nem tehetnek arról, ha a háború után feles számú zsidó került ide a kelet-ről.

A Curentul kérdései

Pamfil Seicaru a Curentulban igyekezett jobboldali szempontból valamivel objektívebben megfogni a kérdést, bejelentette, hogy meg akarja hallgatni a zsidóság vezetőit is az ankét során és a politikai élet vezetőihez a következő három kérdésre kért választ:

1. Gondolja ön, hogy Romániát közbönsően hagyhatja Palesztina fejlesztése és a zsidó kivándorlók számának lecsökkentése, ami a feles számú zsidó lakossággal rendelkező országok számára, mint aminő Románia, levezetési jelentőséget jelentene?
2. Milyen Romániában olyan hangulat uralkodik, amely pronomszirozott antiszemita jellegűt ölt magára, nem gondolja, hogy szükséges volna a zsidó lakosság számára egy kolonizálási lehetőség létezése, ami kiküszöbölne erőszakos megnyilatkozások lehetőségét egy eredményes és békés megoldás ellenében?
3. Egészén mindmáig az összes kormányok közös jellemvonása volt az, hogy tagadták a zsidókérdés létezését Romániában. Ma azok is, akik tagadták csak félszójával teszik ezt, mert a zsidó lakosság szellemi exponensei közül is elismerik egyesek, hogy túl nagyszámú zsidó él Romániában.

A mai helyzetben, minthogy az Angliának adott palesztinai mandátum módosítása folytán a Népszövetség elé kerül Palesztina felosztásának terve, nem tartaná oportúmnak, hogy a román delegáció vezetője Victor Antonescu külügyminiszter, úgy is, mint a mandátum-bizottság elnöke, a Népszövetség előtt szónok legyen egy olyan politika szükségességét, amely letelepülési hely megteremtésével nemzetközi támogatásban részesítse a zsidó kivándorlást?

Mihalache válasza a Curentul kérdéseire

A lap mai számában elsőnek Ion Mihalache, a nemzeti parasztpárt vezérének választát közli. A legnagyobb demokratikus párt vezére igen jellemző módon foglalt állást Palesztina felosztásának kérdésével szemben. Miután néhány évvel ezelőtt Mihalache még egyáltalán tagadta a kisebbségi probléma létezését Romániában, most

a parasztpárti vezér sürgősen megoldandónak jelenti ki a zsidókérdést.

Mihalache természetesen nem ismeri a cionizmust és Palesztinában nem lát egyebet, mint a „felesszámú” zsidók elhelyezési lehetőségét. Mihalachet nyilvánvalóan a lengyel államférfiakkal e kérdésben folytatott beszélgetés befolyásolta. A lengyel vezetők a szerencsétlen Jabotinsky-féle evakuálási terven keresztül szimpatizálnak a cionizmussal, amely azonban a zsidóság számára semmiképpen sem a zsidó tömegek nyájként való kiűrését jelenti. A cionizmus ugyanis sohasem engedi elvitatni a zsidóság állampolgári és az élethez való jogait. Mihalache válasza egyébként a következőképpen hangzik:

1. Már több hónap óta foglalkozom a kérdéssel. Informálva voltam arról, hogy a jelentésnek a Népszövetség elé való benyújtása alkalmával fel fog szólni Antonescu külügyminiszter is. Örültem annak, hogy ez a kérdés komoly formában kerül szőnyegre az egyedüli fórum előtt, amely hivatott annak őszinte és tényleges megoldására.

Örültem és vártam, hogy Lengyelországgal együtt Románia is támogassa Genfben, hogy Palesztina felosztásával

minél nagyobb területet kapjanak a zsidók, hogy ez a terület minél nagyobb számú romániai és lengyelországi telepeket fogadhasson be, miután ez a két ország Oroszország után az európai zsidóknak csaknem felét foglalja magában.

Pontosan tudom, hogy van egy nemzetközi zsidó szervezet, amely ezirányban harcol és igyekszik minél tömegesebb áttelepítések révén a lecsökkentett számú és az autochton elemhez szorosabban ragaszkodó ittmaradottak együttélését megkönnyíteni. Azt is tudom, hogy a lengyel államférfiak és politikusok legutóbbi romániai látogatása alkalmával szóba került ez a kérdés is.

Felhívtak arra, hogy beszéljek a nyilvánosság előtt erről a kérdéstről. Nem tettem ezt, mert hittem, hogy a kormány így zavartalanabban dolgozhatik. Nem akartam egyébként sem demagóg propagandát kifejteni egy kérdésben, amelynek megoldása nem áll egyedül a román állam hatalmában. Nem tudom, mit tett utóbb a román kormány ebben a kérdésben. Néhány újságíró is tudott azonban terveinkről, melyek a zsidó kérdés nemzet-

közi megoldásával állottak összefüggésben.

2. Erre a kérdésre az 1. pont alatt válaszoltam.

A zsidókérdés és megoldása

3. A képviselőházban egyszer, Cuzának válaszolva kijelentettem: Romániában levezetjük a zsidókérdést.

Ráműtöttem ugyanakkor a komoly és őszinte megoldási lehetőségekre, mint a szövetségi mozgalom, az ifjúság érényének nevelése és a román állam részéről adandó támogatás a román elem számára, hogy ez reparálhassa a vele szemben történt társadalmi, nemzeti és gazdasági igazságtalanságokat.

Ami a feles számú zsidók „levezetését” illeti, megjegyezni kívánom, hogy a kérdés nemzetközi jellegű. Madagaszkár rossz tréfa.

A felosztási terv Népszövetség elé való terjesztésével, azt hiszem, elérkezett a legalkalmasabb pillanat a kérdés megoldására.

Ha jól akar mulatni, menjen el csütörtökön a

Select Mozaikba,

ahol a szezon legjobb vígjátéka fut:

Az életművész

A vidámság és kacagás filmje. Főszerepekben Ralph Arthur Roberts, Theo Linken, Hans Junkermann, Trude Marlen

Ma utoljára: Farkasok egymás között eddig nem látott izgalmas kalandorfilm.

Agyonlőtte önmagát, majd menyasszonyát egy bucuresti főhadnagy

BUCURESTI, július 27. Megdöbbentő szerelmi tragédia történt ma a fővárosban. Alexandru Zamfirescu, a bazargici 12-es huszárezred főhadnagya, ismert fővárosi nagyiparos fia, eljegyezte Craioveanu asszony fiatal özvegyét, aki az Izvoareanu uca 23. szám alatt Bucurestiben lakik. Tegnap délelőtt lett volna a polgári házasságkötés. Délelőtt 10 órakor a menyasszony édesanyja az utolsó előkészületeket tette a fiataloknak az anyakönyvvezetőhöz való távozásához és kávéval várta a fiatal párt, amikor kétségbeesett sikoltásokra lett figyelmes, majd pedig revolverlövéseket hallott. Az asszony félőrülten rohant a szobába, ahol lánya sebektól véresen, ájultan hullott a karjaiba. A szobában, ahol a jegyesek aludtak, a szőnyegen vérfürdőben találták meg a főhadnagyt. Azonnal a katonai kórházba szállították és megoperálták. A golyók azonban a tüdőn mentek keresztül, az egyik a szívet is érintette, úgy, hogy Zamfirescu fél egy órákora a kórházban meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy az öngyilkosság előtt a főhadnagy két golyót lőtt ki menyasszonyára. A tragikus szerelmi dráma okait még nem ismerik.

A hirszolgálat és hirdetés modern csodái az angol sajtó világkonferenciáján

Zsebtelefon, facsimile-távíratkozás, olcsó televíziós gépek, színes fénykép-távíratkozás

London, július 27. VI. György koronázására nemcsak az idegen uralkodók követői és az angol birodalom tagállamainak miniszterelnökei érkeztek Londonba hanem

a brit birodalom nagy újságainak vezetői is.

Ezt az alkalmat felhasználta a Birodalmi Sajtó Szövetség, hogy megtárgyalják az együttműködést az angol lapok és az öt világ: éész angolnyelvű lapjai között.

Astor elnök megnyitóját után Sir Roderick Jones, a Reuter távirati iroda elnöke nagyon érdekes előadást tartott

a világlapok hirszolgálatának hihetetlen iramu fejlődéséről.

A Reuter iroda elnöksége nyilvánosságra hozta, hogy VI. György koronázását például egy amerikai újságíró a Westminster apátságából parányi rádióleadókészülék segítségével, amelyet

Ruhájában rejtett el,

a helyszínről közvetítette, úgy, hogy erről senkinek sejtelmé sem volt. Az apátság közelében várakozott az amerikai újságíró automobilja, amelyben két kollégája felvette a megfelelően felerősítve, Amerikába továbbította a helyszíni közvetítést.

Sir Roderick Jones kijelentette, hogy nem sikerült hivatalosan is megállapítani, igaz-e a hír, azonban Amerikában az újságírók között egyre jobban terjed

a hordozható rövidhullámú rádióleadó készülékek

divatja. A riporterek az események színhelyéről nyomban teljes tudósítást ad lapjának, amelyet gyorsító vesz fel; ha a szerkesztőségi órákon kívül történik a leadás, ekkor egy gramofonkészülék automatikusan jegyzi fel a szöveget. A lemezt aztán később bármikor a legmegfelelőbb időben lejátszák egy gépirónéknak.

Angliában egyelőre még tilos ilyen miniatűr rádióleadók használata, mert a hatóságok attól félnek, hogy káoszt okoznak az életben. Nagy lépésekkel halad előre azonban

a távnyomógépek

technikája. Idáig is minden angol nagyvárosban működtek a távnyomógépek, amelyek abban a pillanatban, hogy hirszolgálati ügynökség központjában a leadókészülék irógépszerű billentyűin leköpögik a híreket, nyomban megjelennek egy papírszalagon valamennyi szerkesztőségben.

Még nagyobb jelentősége lesz a hirszolgálat tökéletesítésében az úgynevezett „faksimile” távíratkozásnak. Ez annyit jelent, hogy egész újságdolalakat néhány perccel alatt továbbítani lehet.

Ha ez a rendszer beválik, akkor csak „nevetni fognak a mai távnyomó gépek lassúságán”.

N. H. Heywood arról beszélt, hogy már elérkezettünk oda is, hogy

színes fényképeket távíratozunk a világ bármely részébe.

A múlt héten Londonból már megtáviratoztak egy színes képét Glasgowba, úgyhogy a londoni felvételt két óra múlva már közölte is a Glasgow Daily Record.

A hirdetések

nagy jelentőségéről is szó került az értekezleten. Hivatalosan is elismerték a fizetett újsághirdetéseket, hogy tavaly közel

150 millió fonttal többet hirdettek az angol lapokban, mint 1932-ben.

Különösen az építő ipar és a kormány járult hozzá nagymértékben a hirdetések növekedéséhez. Továbbra is a hirdetés maradt az egész gazdasági élet gerince és bármiféle újdonság jelent meg a piacon, sikere az újságoktól függött.

G. P. Simon, a Daily Telegraph hirdetési osztályának igazgatója rámutatott arra, hogy az angol kormány rendszeres hirdetési kampánya mennyire növelte a hirdetések tekintélyét és befolyását.

Ezzel hivatalosan is elismerték a fizetett újsághirdetések hatalmát és erejét az életben. Ezen fontos információk közlésében. A nagyközönség soha nem tanúsított még akkora érdeklődést a hirdetés iránt, mint az elmúlt esztendőben.

Az erdélyi zsidó értelmiségi találkozó elé

Az erdélyi zsidó értelmiségi találkozó gondolata az ország egész zsidó közvéleményében nagy érdeklődést keltett. Anélkül kezdte óta a beérkezett hozzászólások mutatják, hogy a gondolat igen széles réteget mozgató meg. Az alábbiakban újabb három hozzászólást közlünk, amelyek miként az eddigiek is, bizonyára általános érdeklődést fognak kelteni.

Benedek János (Arad)

Az erdélyi zsidó értelmiségek találkozájának gondolatát, nemcsak országgrszünk zsidó kulturaközpontjában Kolozsváron, hanem a vidéki városokban is nagy tetszéssel fogadták. A különböző világnézeti erdélyi zsidó intellektuális kerekasztal konferenciája több, mint jó ötlet. Ez ma szükségesség. Az elmúlt néhány év eseményei, melyek megjelentek a dialektikus fejlődés törvényszerűségeinek, megteremtették a tényleges, mindenki által érzett zsidó sorsközösséget. Ez a sorsközösségi érzés hatja ma át mindazokat, akik eddig ellenfelek és ellenségek voltak, de ma már minden régi véleménykülönbséget félretéve és elfelejtve együtt akarnak küzdeni az erdélyi zsidó népkisebbség helyzetének javításáért. Ennek az őszinte szándékának bizonyítéka a kolozsvári Tanulmányi Kör megalakulása és eredményes munkája, melyről az Uj Kelet július 4-iki számában közölt hozzászólás is említett tett. További bizonyítékok pedig a most megalakult aradi és még néhány erdélyi városban alakulófélben lévő tanulmányi körök, melyek sikeres működésére megvan minden remény.

Az értelmiségi találkozó problémái három csoportba oszthatók:

1. Az erdélyi zsidó tömegek gazdasági problémái. Ide tartozna az erdélyi zsidóság szociográfiái felvételezése. Más országok szervezett zsidó tömegei által létesített gazdasági célzatu intézmények tanulmányozása (Lengyelország, Palesztina) Zsidó Önszervező Szervezet megteremtése, mely munkaközvetítéssel, a Kishiteltbank bekapcsolása által olcsó kölcsönök nyújtásával, a zsidó ifjúság gyakorlati pályákra való nevelésével és ártétegzésével foglalkozna.

2. Az erdélyi zsidó tömegek politikai problémái. Az eddigi politikai és pártrendszer oly módon való megváltoztatása, hogy az a jövőben ne csak egy kis csoport érdekeit szolgálja, hanem ténylegesen a nagy tömegek, mozgalom és támasza legyen. Ennek előfeltétele pedig a zsidó tömegek politikai nevelése és nemzeti öntudatuk felbresztése.

3. Az erdélyi zsidó tömegek kulturális problémái. Az erdélyi zsidóság talajtalanági érzetének megszüntetése, széleskörű kulturális felvilágosítása és egy teremtő zsidó kulturmozgalomba való bekapcsolása által. A fenti elgondolások szolgáltatásában álló sajtó és kiadóállalat megteremtése.

Természetesen mielőtt a fenti kérdések tárgyalására sor kerülne, az ott megjelenteknek önmagukkal kell tisztázniuk a jönniök és elsősorban lefoglalóan az Uj Kelet június 17-iki számában Vida Ferenc által javasolt tárgysorozat: 1., 2. és 5. számú pontjai.

Szükségesnek látszik a Palesztina kérdésével való részletes foglalkozás is különösen ma, amikor az új helyzet változásokat hozhat maga után.

Majrovits Ede (Des)

Közel 20 éve már annak, hogy az erdélyi zsidóság körében is gyökeret vert az a mozgalom, mely tömegeinket a népi öntudat útjára törekszik irányítani. A zsidó nép — írja Dubnov, a nagy zsidó történetíró, a Dus Naje Wart f. é. március 7-iki számában — a fasizmus és a nemzeti szocializmus mai túlfutott légkörében kizárólag a népkisebbségi erődvonalak kiépítésétől várhat védelmet.

Tanuljuk meg azt, hogy a népkisebbségi alapon való szervezkedés a zsidóság önvédelmében sokkal szélesebb lehetőséget nyújt mint bármely más politikai, akár progresszív pártban való elhelyezkedés is. Különösen megszívlelendő ez ma, midőn még az ugynevezett demokrátiás pártok is többé-kevésbé a tulzó nacionalizmus (nemzeti munkavédelem stb.) szellemétől vannak átitatva.

Azonban a népkisebbségi alapon való szervezkedésnek nem csupán politikai irányban kell haladnia, hanem ki kell terjednie a zsidó élet minden megnyilvánulására.

Gazdasági szervezetségünknek következménye, hogy egyetlen népkisebbség sem vész el annyira a gazdasági krízis frontján mint a zsidóság. A szászoknak, magyaroknak gazdasági intézményei hathatós védelmet jelentettek a súlyos gazdasági csapásokkal szemben. Ezenkívül elsősorban szakiskolák, tanfolyamok vérték fel ifjúságukat a gazdasági élet feladatainak megoldására. Mindezek felett mi csak nagyon kis mértékben rendelkezünk. Foglalkoznunk kell a gazdasági

struktúránk egészségesebbé tételével. Reálizálnunk kell ma: végre az oly sokat hangoztatott ártétegzést, melynek előterében, természetesen, a mezőgazdaságnak kell állnia.

Nagyon sok a tennivaló kulturális téren is. A hebraisztikus és judaiztikus tudományokban talán sehol sem alkotott oly keveset a zsidóság, mint országgrszünkben. A felburjánzott antiszemita irodalommal szemben zsidó részről alig történik valami. Az új zsidó nemzedék általános műveltsége — az előbbi nemzedékhez képest — sajnálatos hanyatlást; mutat. Ennek egyik oka, hogy ifjúságunk az állami közép- és felsőiskolákat, a bennük uralkodó ellenséges atmoszfira folytán, mind szórányosobban látogatja. Egyéb-ként is ifjúságunk helyzete az állami iskolákban egyre súlyosabbá válik. Egyes iskolákba már csak úgy vesznek fel zsidó növendékeket, ha nyilatkozatot írnak alá, miszerint nem kívánják a szombati írás alól való felmentést. Eminens feladatunk, hogy minden erőnkkel megakadályozzuk ifjúságunk kulturális színvonalának ezt a hanyatló tendenciáját. Ki kell építenünk saját iskolarendszerünket.

Nem szabad, hogy figyelmünket elkerülje az erdélyi zsidó művészet sorsa sem. Ebbeli törekvésünk középpontjában a szépirodalomnak kell állnia. E téren az erdélyi zsidóság édes keveset alkotott.

Azonban minden kulturális fejlődésünknek elengedhetetlen feltétele az ifjúságban uralkodó nyelvkösz kiküszöbölése. Országgrszünkben vidékenként változik ifjúságunk éntitkezési nyelve. Az egyik csoport jiddisül, más része románul, magyarul vagy németül beszél. És mivel egyiket sem érzi teljesen magáénak, egyiket sem jól. E bábeli nyelvzavarban zsidó kulturális vagy tudományos élet felvirágzása nem várható.

Meg kell tehát teremtenünk ifjúságunk nyelvi egységét! És e nyelv nem lehet más mint a héber.

Mindzeknek a problémáknak a megoldására csak a zsidóság minden rétegéből származó Ertelemiségek Találkozója lehet hivatott.

Klein Ernő (Des)

Mint az erdélyi értelmiség legfiatalabb, illetve jövendőbeli generációjának tagja, óhajtom véleményemet kifejezésre juttatni.

A találkozóan egybegyűltek kennek hivatottak az erdélyi zsidóság által követendő helyes utat meghatározni. Az egész erdélyi zsidóság által követendő helyes utat meghatározni. Az egész erdélyi zsidóságról az egész erdélyi zsidóságról és nem csak a dr. Marton—Weinmann cikkben ajánlott Tanulmányi Körét. Mert ma egy Zsidó Kör nem elégedhetik meg kulturális célkitűzésekkel. Ez a Zsidó Kör egy egész Erdélyre szóló szerv kell, hogy legyen, melynek célkitűzése az erdélyi zsidó kulturának kibővítése és feljavitása mellett, az erdélyi zsidóság gazdasági helyzetének feljavitását is céloznia kell. Azonban egy országgrsz néptöredékének problémáit nem oldhatja meg azon nép töredéknek egy rétege és annak is csak egy frakciója. Ezért nem hagyhatjuk figyelmen kívül a zsidó értelmiség ortodox csoportját. Továbbá, a megalakítandó körnek együttműködésre kell felszólítania az ősz szes számottevő erdélyi zsidó szervezeteket és egyesületeket. Ezen testületek reprezentánsainak együttes tanácsa — minden egyéni és pártzempontokat félretéve — csupán a célt tartva szem előtt, megtárgyalja a teendőket és megadja a direktívákat az egyes szekcióknak. Mindenek előtt, fontos egy statisztikai anket levezetése és demografikus monográfia összeállítása az erdélyi zsidóságról.

Ha ily módon tiszta képet nyertünk a zsidó lakosságról, megszabhatjuk a követendő gazdasági politikát, mely a jogvédő, tanácsadó és információs szolgálatok útján jut keresztülviltehez.

Tanácsos lenne, hogy a Tanulmányi Kör a Zsidó Párt egészé alatt, illetve szolgálatában működjön. Fontos továbbá, egy kulturális folyóirat megindítása a tömeg és a tanuló ifjúság részére. Különös gond fordítandó arra, hogy ez utóbbiak figyelmé terelődjön a zsidó problémákra.

Fentieket összegezve: az Erdélyi Zsidó Tanulmányi Kör, a kulturális tevékenysége mellett, az összes erdélyi zsidó testületek támogatásával, a Zsidó Párt kebelében, egy gazdasági bizottságot létesítené. Ennek célja az erdélyi zsidó nyomor enyhítése, illetve az ál-

Mielőtt szabadságra megy, vagy bárhova utazik

gondoljon egészségére!

Vigyén magával

SEN LASLO

(Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappant

DENTONAL

fogpasztát

Üdít, fehérit, fertőtlenít!

talános gazdasági helyzet feljavitása volna.

Tehát, az E. Zs. T. K. a következő tagozatokat foglalná magában:

Kulturális tagozat, mely a zsidó kultura fejlesztésén és terjesztésén kívül, tanulmányi anyagot szolgáltatna a

Szociológiai-Statistikai tagozatnak, mely tisztáza képet alkotna az erdélyi zsidó lakosságról és így a

Gazdasági, jogvédő, tanácsadó és információs tagozat abba a helyzetbe jutna, hogy levonhatja a konkluziókat a teendőkre vonatkozólag, amelyeket aztán keresztülvisz és szükség esetén igénybe veszi a Zsidó Párt Politikai tagozatát.

Ilyképpen az értelmiség közös nevezőre hozza az összes erdélyi zsidó testületeket a közös cél érdekében.

KÖZGAZDASÁG

Megszigorítják a vámellenőrzést

Bucuresti, július 27. (Az Uj Kelet tud.) A kormányhoz az utóbbi időben igen sok jelentés futott be azzal a panasszal, hogy a vámhatárok jelenlegi ellenőrzése nem elég hathatós és emiatt a valuta- és árucsempészés következtében sok kár éri az országot. Emiatt a pénzügyminisztérium a mai felülvizsgálati módszer megszigorítását határozta el.

Igy különös gonddal fognak felügyelni a külföldről érkező utasokra. Annak érdekében, hogy a vámellenőrzés fokozottabb lehessen, a külföldről érkezettek felülvizsgálása nemcsak a határállomásokon fog

megtörténni, hanem a vámhatóságoknak jogukban áll az ellenőrzést az egész utvonalon, tehát mindaddig, amíg az utas a vonatot el nem hagyja gyakorlati.

A külföldre utazók ellenőrzésénél különös gonddal fognak lenni arra, nehogy hazai, vagy idegen valutákat vigyen magával az utas, a törvényes összegzen felül. Így, minthogy lejbankjegyek kivitele tilos, a vámhatóságok tisztviselői az utasoknál talált bankjegyeket ércpénzre cserélik át, természetesen ismét csak a megengedett összeg erejéig.

Németországban elrendelték a vasipar nacionalizálását

Legújabb berlini jelentések szerint Göring, mint a négyéves gazdasági terv végrehajtásának kormánybiztosa, aláírta a német vastermelés nacionalizálására vonatkozó rendelkezéseket. Eszerint a vasbányákat és kohókat egy országos vállalat keretébe tömörítik, amely „Hermann Göring“ elnevezést fog viselni.

A birodalmi kormány eme elhatározása világszerte nagy feltűnést keltett és nemzetközi kihatásai is egyelőre beláthatatlanok. A vas- és acéipar ugyanis nemzet-

közi kartellbe van tömörítve, mely kartellek egyik számottevő tényezője volt a német nehézipar. Minthogy a nacionalizálással kapcsolatban egyes birodalmi sajtóorgánmok már azt hangoztatják, hogy a nacionalizált társaság aligha fog a német nehézipar eddigi vezetőinek irányítása alatt állani, igen kérdéses, hogy a nemzetközi vaskartell és az új birodalmi alakulat között nem fognak-e rövidesen áthidalhatatlan ellentétek felmerülni?

Tőzsde

A külföldi devizák hivatalos eladási árfolyamai a 38 százalékos devizafelárral együtt: angol font 695.52, dollár 141.45, francia frank 5.31, svájci frank 131.81, holland forint 77.56, belga 23.47, olasz lira 7.172, cseh korona 4.90, egyiptomi font 717.66, dán korona 31.05, finn márika 3.14, török font 110.83, escudo 6.55, norvég korona 34.50, svéd korona 35.88, palesztinai font 699.66, zloti 26.09, eszt korona 38.95.

A szabadforgalmi devizák árfolyamai: német márika 37.60—37.70, cseh korona 6—6.10, pengő 26.75—27, osztrák schilling 28.65—28.75.

A külföldi valuták szabadforgalmi árfolyamai Bukarestben: francia frank 6.85, svájci frank 41.50, angol font 883, dollár 176, cseh korona 6.35, török font 117.50, dinár 3.65, drahma 1.40, léva 1.65, holland forint 92.50, zloti 33, német márika 4.50, osztrák schilling 34.50, pengő 39, Napoleon arany 1130, arany font 1420 lej.

Az értékpapírpiacra a fix kamatozású papirok árfolyamai tovább szilárdultak. Renta Improprietarnei 55-ről 55 háromnegyedre, kisajátítási önkjárdék 51 negyedről 53-ra, Renta Inzestrare nagy címletek 73 negyedről 73 félre, kis címletek 71 háromnegyedről 72

háromnegyedre, Consolidare 34 háromnegyedről 35-re emelkedtek.

A regáti terménytőzsdéken a buza iránti külföldi kereslet megélnkült és emiatt az árak vagononként 1500—2000 lejfel emelkedtek. 79 kgr-os áruért siloz Constanta 51500 lej adnak. Az árpa szilárd, amely azonban az árak emelkedésében még nem nyert kifejezést. Tengeri határozottan emelkedő tendenciát mutat. A dunai kikötőkben, Ottenita és Turnu-Severin között 35.000 lej a tengeri ára vagonételekben. A dobrogeai kikötőkben 37.000 lejes áron jegyzik ma a tengerit. A heges vidékeken, főleg a Frahova mentén, ahol gyenge tengeri termés mutatkozik, az árak 40.000 lej körül ingadoznak.

Lázadás a tg.-ocnai rabok között

Bucuresti, július 27. A tg.-ocnai sóbányában dolgoztatott rabok között ma reggel a fegyház épületében lázadás tört ki. Reggel nyolc órakor a rabok elbarrikádozták magukat az egyik teremben és nem voltak hajlandók engedelmessé válni és jobb bánásmódot és kosztot követeltek. A fegyházórság előbb engedelmesre szólította fel a rabokat, majd sortízet adtak le rájuk. Egy rab meghalt, kettő súlyosan megsebesült. A sortízet után az őrség „helyreállította“ a rendet.

A
a korm
a
Élérkezett Mih
a libe

Bucuresti, július 27.

pártállás szerint kom
napi választások erd
dali sajtó természetes
kenten a nemzeti par
jelentőségét, sőt a Bu
gárda félhivatalos lapja
oldali pártok győzelmé
kis ekvilibristikát vége
adatainak összesítéséve
hogy a cuzisták, vaids
ták együttesen 492 eze
kaptak, míg a kormány
nemzeti parasztpártra
szavazat esett. Ehhez m
ni — írja a Buna Vesti
gárda nem jelöltette m
kon és hogy „a nacional
tisztességes emberek sz
Egészen más konkluz
mények alapján a Rom
muisták kolozsvári lapj
napi választások erd
konkluziójaként a korm
követeli. Az adott hel
lap — a Tatarescu-kör
tig sem maradhat több
den tulzás és minden h
kül meg kell állapítani,
litikában elérkezett a
nat“. A tegnapi eredmé
mányos uzus Mihalache
sát diktálja. Nem jöve
követeljük a kormány
sát és Ion Mihalache me
mány megalakításával.
Ugyanilyen értelemben
szaszpárt kolozsvári
Patrisia is, amely a tömeg
án a kormány azonnali
i. A lap feltűnő helyen
esti értesítését, amely s
ális miniszterek sem es
ból, hogy a Tatarescu-k
égén lemond. Ezt a hi
gore Filipescu lapja,
hogy a legoptimistább
ek is, akik csak október
erben számítottak a k
ra, kénytelenek elismer
mányutódlás pillanata j
következzen.

45 megye vé

Az Adeverul érdekes
ál a vasárnapi választ
megye eredményei szeri
otmányos és demokrat
szer 888 szavazatot ért
szer 399 szavazatával sz
ezt is mutatják, hogy a
pártnak ellenzéken sike
tatot biztosítania, amer
hatalmon kaptak, a
nyilvánvalóvá teszi, ho
szaszpárt ma a legerőte
szervezte az országna
Eddig összesen 43 m
meg a tanácsválasztások
eredmények a következő

liberálisok
nemzeti parasztpárt
cuzisták
gheorghisták

A két nagy demokra
nyében 950.506 szavazat
idisták és cuzisták ös
szavazat értek el. Vagyis
ánt amennyi a nemzeti
egy a liberálisokra küll
ország tehát a demokra
alkotmányosság mell
st foglalt a jobboldali

Hogyan kom

mány lapja a

Érdekes a kommentár
ány hivatalos lapja, a
szánap eredményeket
nyekszik a kommunista
ésés vádjával csökkent

A vasárnapi eredmények alapján a kormány azonnali lemondását követelik a nemzeti parasztpárti lapok

Érkezett Mihalache pillanata — írja a maniusták lapja. Negyvenhárom megyében a liberálisokra közel ötszázezer, a nemzeti parasztpártra 460 ezer szavazatot adtak le

Bucuresti, julius 27. A fővárosi lapok pártállás szerint kommentálják a vasárnapi választások eredményeit. A jobboldali sajtó természetesen igyekszik csökkenteni a nemzeti parasztpárt sikerének jelentőségét, sőt a Buna Vestire, a vaskardai félhivatalos lapja egyenesen a jobboldali pártok győzelméről ír. Ecélből egy kis ekvilibrisztikát végez a választás számadatainak összesítésével és megállapítja, hogy a cuzisták, vaidisták és gheorghisták együttesen 492 ezer 587 szavazatot kaptak, míg a kormányra 467 ezer 498, a nemzeti parasztpártra pedig 432 ezer 516 szavazatot esett. Ehhez még hozzá kell venni — írja a Buna Vestire — hogy a vaskardai nem jelöltette magát a választásokon és hogy „a nacionalista pártokra csak tisztességes emberek szavaztak”.

Egészen más konklúziókra jut az eredmények alapján a Románia Noua, a maniusták kolozsvári lapja, amely a vasárnapi választások eredményének egyetlen konklúziójaként a kormány lemondását követeli. Az adott helyzetben — írja a lap — a Tatarescu-kormány egy pillanatra sem maradhat több hatalmon. Minden túlzás és minden hátsó gondolat nélkül meg kell állapítani, hogy a román politikában elérkezett a „Mihalache-pillanata”. A tegnapi eredmények után az alkotmányos uzus Mihalache hatalomra hívását diktálja. Nem jövedölünk, hanem követeljük a kormány azonnali lemondását és Ion Mihalache megbízását az új kormány megalakításával.

Ugyanígy értelemben ír a nemzeti parasztpárt kolozsvári hivatalos lapja, a Patria is, amely a tömegek verdiktje alapján a kormány azonnali távozását követeli. A lap feltűnő helyen közli azt a bucaresti értesítést, amely szerint már a liberális miniszterek sem csinálnak titkot abból, hogy a Tatarescu-kormány augusztus végén lemond. Ezt a hírt az Epoca, Grigore Filipescu lapja, közli, hozzátéve, hogy a legoptimistább liberális miniszterek is, akik csak októberben, vagy novemberben számították a kormány távozására, kénytelenek elismerni, hogy a kormányutódlás pillanata jóval hamarabb fog bekövetkezni.

43 megye végleges eredményei

Az Adeverul érdekes számadatokat közöl a vasárnapi választásokról. Tizenhat megye eredményei szerint a két nagy alkotmányos és demokratikus rendpárt 295 ezer 888 szavazatot ért el, a jobboldal 104 ezer 399 szavazatával szemben. A számok azt is mutatják, hogy a nemzeti parasztpártnak ellenzéken sikerült annyi szavazatot biztosítani, amennyit a liberálisok hatalmon kaptak, ami kétségtelenül nyilvánvalóvá teszi, hogy a nemzeti parasztpárt ma a legerőteljesebb politikai szervezete az országnak.

Eddig összesen 43 megyében tartották meg a tanácsválasztásokat. Az összesített eredmények a következők:

liberálisok	491.292
nemzeti parasztpárt	459.214
cuzisták	259.888
gheorghisták	78.649

A két nagy demokratikus párt 43 megyében 950.506 szavazatot kapott, míg a vaidisták és cuzisták összesen 420.341 szavazatot értek el. Vagyis jóval kevesebbet, mint amennyi a nemzeti parasztpártra, vagy a liberálisokra külön-külön esett. Az ország tehát a demokratikus rendszer és alkotmányosság mellett döntött és állást foglalt a jobboldali politika ellen.

Hogyan kommentálja a kormány lapja a választásokat

Érdekes a kommentár, amellyel a kormány hivatalos lapja, a Viitorul kíséri a vasárnapi eredményeket. A liberális lap nyekszik a kommunistákkal való szövetség vádjával csökkenteni a nemzeti pa-

rasztpárt sikereinek értékét és az eredményben főleg a liberálisok változatlan népszerűségét véli felfedezni. Érdekes, hogy a Viitorul igen kemény szavakat talál a szélsőjobboldali demagógia ellen. A lap szerint az eredmény a liberális párt fényes sikerét jelzi. Először, mert a választások a legteljesebb rendben folytak

le, másodsor, mert az eredményt a liberális párt három és fél éves termékeny kormányzás után minden kartell, vagy tranzakció nélkül érte el. Az eredmények azt bizonyítják, hogy a közvélemény bizalma csorbitatlan a kormánnyal szemben, amely 1933-ban a katasztrófa küszöbén találta az országot és az eltelt időt

Tegnap átszállították a kolozsvári katonai ügyészségre Hartmann Sándor nagyváradi börtöngyárost

Cluj, julius 27. Hétfőről keddre virradó éjszaka átszállították a kolozsvári hadbírórságra Hartmann Sándor váradi börtöngyárost, akinek denunciaciósi ügye — mint azt jelentettük — óriási felháborodást váltott ki országsszerte. Mint ismeretes Hartmann Sándort hatóság félrevezetése és kommunista röpecdula szerkesztése miatt tartóztatta le a váradi rendőrség. Hartmann tudvalegőleg egy kommunista és irredenta röpecdulával tett tás-kárt helyezett el a váradi állomási ruhatárban dr. Kertész Ferenc váradi ügyvéd

nevére, aki egy peres ügyben ellenfelének ügyvédje volt, majd denunciaciót az ügyvédet. Ugyanakkor kiderült, hogy Hartmann a nagyváradi német konzulátus után a német zsidóságot is denunciaciót.

Hartmann ügyében megindult a vizsgálat, de eddig felvilágosítást nem adott ki az ügyről a katonai törvényszék. A tegnapi nap folyamán még nem került sor Hartmann kihallgatására. A váradi börtöngyárosnak a hadbírórság előtti védelmét dr. Klein Miksa látja el.

A két szenzációja! Ma premier!

CAPITOL MOZÁR

mai kezdettel bemutatja az őszi szezon egyik legszilágóbb filmszágerét, a Paramount első nagy zenés filmét!

Egyszer lent — egyszer lent

A film első része a Panama csatorna elragadó környezetében játszódik le, a második része pedig Newyork mulató negyedében.

Főszereplők: Carole Lombard, Fred Mac Murray és Dorothy Lamour.

A választások után is dulnak Szigeten a választási csetepaték

Három liberális vezér megtámadta nyílt uccán a nemzeti parasztpárti párttitkárt. A liberálisok és a nemzeti parasztpártiak is a zsidókat szidják

Sighet, julius 27. (Az Uj Kelet tud.) A községi választások izgalmai még mindig nem ülték el Máramarosban. A megye feszült politikai hangulatára mi sem jellemzőbb, mint hogy a liberálisoknak csak 56 szavazattal sikerült megelőzniük a nemzeti parasztpártot, a mandátumok pedig 12—12 arányban osztottak meg. Ilyenformán a választás erkölcsi győztesének kétségkívül a nemzeti parasztpárt tekinthető. Annál sajnálatosabb azonban, hogy a szembenálló két tábor most a bűnbakot keresi annak magyarázatául, hogy miért nem győzött nagyobb aránnyal. Ezért a nemzeti parasztpárt vezetői körében, kellemetlen meglepetése, zsidóellenes jelszavakat hallatnak, azt állítván, hogy a zsidók a liberálisokra szavaztak, míg a liberálisok azt mondják, hogy a megye egyes zsidó lakta községeiben kötött helyi egyezmények elle-

nére, a zsidók a nemzeti parasztpártra adták voksukat.

A választási hangulat még mindig eleven a megyében és ez Szigeten kedd délelben véres verekedésben robbant szét. Két órákor a főterti parkban Dunca Ion sugatagi főszolgabíró és Renici Gábor bárdfalvi primár, akiknek társaságában még egy fiatalember volt, megtámadták Pop Nicolae, Lazar Ilés unokaöccsét, a nemzeti parasztpárt egyik titkárát, amint az a főtéren alkart a parkon keresztül áthaladni. Popot a támadók elgáncsolták.

A fiatalember azonnal boxert rántott és támadóira rontott. A percekig tartó tusakodásból az egyedülálló fiatalember került ki győztesként, aki mindhárom támadóját súlyosan megsebesítette.

Az oradeai ort. kóser Szilágyi fiuinternátus

felvesz az 1937—38. tanévre fiutanolókat. A gyermekek a teljes ellátáson kívül gondos és szakszerű előkészítést kapnak az intézet okleveles tanáraitól, akiknek vezetője dr. Szilas zsidó Neumi tanár. Érdeklődők forduljanak Internatul Evreesc de báietí Oradea, Str. Delavrancea 17. címhez.

nem választási népszerűségének fokozására használta fel, hanem arra áldozta, hogy az országot mai virágzó helyzetébe juttassa. Ezért a liberális párt elégtétellel könyveli el a nemzeti parasztpárti-kommunista-szocialista-kisebbségi koalíciójával, valamint az összes demagóg és anarchikus áramlatokkal szemben és a demagóg propagandával szemben elért sikerét. A demagógia egyébként egyre kevesebb meghallgatásra talál a falvak között.

Ionescu tábornok kilépett a hadseregből

Bucuresti, julius 27. Mihail Ionescu tábornok a kerületi parancsnokságok felügyelője kilépett a hadseregből, miután a CFR igazgatósági tanácsának elnökévé választották meg. Kilépését a kormány fenntartással fogadta el, miután azt az uralkodónak is ratifikálnia kell.

Ő maga a szemén sérült meg, elég súlyosan. Érdekes, hogy a dulakodás közvetlenül a rendőrség épülete mellett történt, de segítség mégsem jött. Érthetetlenül, a verekedés pillanatában a posztoló rendőr sem állott a helyén.

A verekedés híre azonnal odasietett a nemzetiparasztpárt ifjúsági tagozatának néhány vezetője, ekkor azonban a támadók már autóbá üttek és eltűntek. A városban a szokatlan támadás nagy feltűnést keltett. Pop Nicolae a rendőrségen tett feljelentést támadói ellen. A választási izgalmak utóregészeit közé sorolhatjuk, hogy Vornicu tanár, a nemzeti parasztpárt alelnöke hivatalos hatalommal való visszaélés vádjával büntvádi feljelentést tett Osalschi dr. felsővisói szolgabíró ellen, aki a választási propaganda közben kértizben is letartóztatta. Tánase tanár, a Goga—Cuza párt elnöke fellebbezést nyújtott be a választások ellen azzal az indoklással, hogy Manolache Costache, a párt egykori, de most kizárt elnöke, olyan manifestumot tett közzé, hogy a cuzisták adják szavazataikat a Vaida-féle Román Frontra, mert azzal választási kartellit kötött. Ezzel — a petíció szerint — megfélembítették a választók egyik csoportját.

A ROYAL-mozgóban ma két premier egy helyéért: 1. Az elsüllyedt hajó titka. Szenzációs szovjetfilm. 2. Az eladott menyasszony. Smetana világhírű operája filmen.

A Noar Hacioni táborozása. Közöttük tegnapi számunkban, hogy a severini prefektus rendeletére feloszlatták a Noar Hacioni nyári táborát. A Noar Hacioni központja most ezuton közli az érdekelte szülőkkel, hogy a tábor feloszlátása miatt, a temesvári központ rendezésében kirándulásokon és cionista szemináriumokon vesznek részt a tábor tagjai.

A tihucei zsidó diáktábor változatlanul működik. A Romániai Zsidó Diákszövetség annak közlésére kéri az „Uj Keletet” hogy tihucei diáktáborra a legjobb egészségügyi körülmények között tovább működik.

Gyomor-, bél-, vese-, máj- és epehólyag-betegek szivesen isznak reggelként egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert annak hatása gyors és biztos, igen enyhe s ezért nagyon kellemes. Az orvosok ajánlják.

Az angol alsóház egyhangulag elfogadta a nemzetvédelmi kiadásokról szóló törvényt. Londonból jelentik: Az alsóház majdnem egyhangulag elfogadta a nemzetvédelmi kiadásokról szóló törvényt. A javaslat ellen tizenegyen szavaztak, köztük Galacher kommunista képviselő és 10 munkáspárti, akik közül négyen a független munkáspárt tagjai.

Illetéktelen gyűjtőakció Nicolae Filipescu nevével. Bucurestiből jelentik: Az Epoca írja: Egy kétes hí-tű ujság arról számol be, hogy gyűjtőívet készítettek abból a célból, hogy mauzoleumot emeljenek Nicolae Filipescu sirja fölé. Grigore Filipescu ezzel szemben kijelentette, hogy a gyűjtőívbe befolyt pénzeket egészen más célra szánták.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Hj. G. M., Valea Seaca. Sziveskedjék a Zsidó Párt bucaresti jogvédő irodájához fordulni. Címe: Partidul Evreesc Bucuresti, Str. Rugului 31.

SPORT

Augusztus 20, 21 és 22-én Szigeten lesz a Romániai Makkabi Szövetség országos bajnoki teniszversenye

Cluj, július 27. (Az Uj Kelet tud.) A két erdélyi Makkabi kerület bajnoki teniszversenye után, amelyet Kolozsváron rendeztek, a megjelent egyesületek képviselői a kolozsvári Makkabi kerület elnökével karöltve megállapodtak abban, hogy az országos szövetség bajnoki teniszversenyét augusztus 20, 21 s 22. napján Szigeten rendeztek. Tekintettel arra, hogy az országos Makkabi szövetség mellett működő teniszszövetség teljes döntési jogot adott a kolozsvári Makkabi kerület elnökének, úgy a verseny időpontja, mint az, hogy azt a szigeti Sámson rendezzi, végleges.

Az idei országos Makkabi bajnoki teniszverseny egyébként igen ünnepélyes külsőségek között nyer lebonyolítást. Ünnepélyes megnyitót, ismerkedést est és a szigeti Sámson sportegyesület tornai ünnepélye fogja gazdagítani az amugyis elsőrendű zsidó sporteseményt.

Teljes a zürzavar az Universitátaban

Cluj, július 27. A kolozsvári Universitáta labdarugó szakosztályában a legteljesebb a zürzavar. Amióta Buteanu Aurel dr., aki két évig vezette az egyetemi labdarugó egyesület ügyeit a legteljesebb sikerrel, megvált vezető szerepétől, az eltelt nyolc hónap alatt hat vezetőség váltotta egymást az Universitáta élén, amelyek közül két elnök és négy mizottság próbálkozott az ügyek vitelevel.

Hogy az Universitáta ügyvitelére hova jutott, jellemző, hogy az előbbi vezetőség az egyesület összes játékosait eladta, akik közt Orza, a tehetséges játékos is helyet foglalt. Orza kiadatását újra napirendre hozták. Szabályos körülmények között adták ki a játékos a CAO-nak, amely le is igazolta a maga számára. Az Universitáta legjobb vezetője azonban nem akarja elismerni a kiadatás egyébként jogos szabályosságát és perrel támadta meg azt, azon a címen, hogy kiadatása szabálytalan körülmények között történt. Egyelőre nem tudni, mi következik az ügyben, az Universitáta berkeiben dúló zavar azonban befejezést kíván. Hír szerint erre meg is volna a remény, minthogy az egyetemi egyesület felelős vezetői Buteanu Aurel dr.-nak a labdarugószakosztály élére való visszahívása érdekében fáradoznak. Kérdés azonban Buteanu dr. hajlandó-e a teljes virágzásában otthagyni futballszakosztályt mai lezülött állapotában, legjobb játékosai nélkül visszavenni?

A Tur de France, Franciaország körüli nemzetközi kerékpárversenyt Lapoble francia versenyző nyerte, aki a 4415 kilométeres távot 138 óra 58 perc és 31 másodperc alatt futotta be. Második helyen az olasz Viccini, harmadik helyen a svájci Amberg végzett.

Marosvásárhelyen a Mures rendezésében augusztus 1 és 2-án országos atlétikai verseny lesz.

A Károly Kupa döntője, amelyért a Keleti és Déli ligák labdarugóválogatottjai játszanak, szeptember elején lesz Bucurestiben. A mérkőzés soron kívül azért is fontossággal bír, mert az ezen mérkőzésen mutatott formák alapján állítják össze a román válogatottat, amely szeptember 6-án Jugoszláviával játszik. A Károly Kupa döntőjén egyébként jelenként külön 5 lejt szednek, amely összeget a szövetség Guga, volt válogatott játékos özevények juttat el.

Harminc egyesületet kíván az egyik felolós román sportvezér a Nemzeti Bajnokság A) csoportjába beosztani. Ha így haladunk, a Consiliul Federal, amilyen könnyedén emelte fel a létszámot 12-ről huszra, nem harmincra, de a ligabajnokokat, sőt az egyes kerületek ifjúsági bajnokcsapatát is beosztja a Nemzeti Bajnokság első osztályába. Miért ne?!

A Román Kupa bizottsága kérni fogja a labdarugó szövetséget, hogy a Közép Európa Kupa kiüzdelemben nem a román bajnokság győztese, hanem a Román Kupa győztese kerüljön be.

A nagyváradi ASO vízipólócsapata, amely vasárnap Kolozsváron a Haggibor vendége volt és ki is kapott, uszóverseny keretében 5:4 (4:1) arányban legyőzte a temesvári ILSA kitünő vízipólócsapatát.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

Szegedi Szabadtéri Játékok

Utazási kedvezmények és nagy művészi érdekességek a július 31-én kezdődő Szegedi Szabadtéri Játékokon

Az európai nyilvánosság előtt 6 év óta különös rangjuk van a szegedi ünnepi játékoknak, amelyeket a páratlan szépségű, egyedülálló építészeti megoldású Dóm-téren rendeznek meg olyan természeti és művészeti alkotások mellett, amelyek méltán állították a szegedi játékokat egy sorba a salzburgi Festspiel-eikkel és a híres olaszországi szabadtéri ünnepségekkel. Nincs zárt tér Európában, amely a maga árkádós négyzetével hatalmas arányával és lenyűgöző hatásával olyan akusztikai harmóniát tudnak biztosítani, mint a szegedi Dóm-tér. Ezen a téren nemcsak lehetőség nyílik a legnagyobb szabású mozgalmas, szinte filmszerű tömegjátékokra, a vetített díszletek színességére és a fényhatások szivárványaira, hanem ezen a téren a tízezres tribün legfelsőbb nézőjére is a legnagyobb hatással van a leghalkabb suttozás is.

Az idén már az ötödik szezonban szerepel a szegedi játékok középpontjában Az ember tragédiája, amelynek monumentális hatása elképezhetetlen tömegeket mozgat meg, az eddigi előadások során több, mint százhatvan ezren nézték végig ezt a politikai és társadalmi világrámát. Az idén háromszor szerepel a játéktrenden, július 31-én, augusztus 9-án, 14-én és az előadásokat érdekesség teszi nemcsak a nagyszabású új rendezés, de az a tény is, hogy ez lesz az első alkalom, amikor egyik legnagyobb magyar karakterszínész, Törzs Jenő alakítja Luciferét. Évát Tökés Anna, Ádámot Kiss Ferenc játssza és az előadásban, több, mint ezer szereplő vesz részt. Az örökhangulatu mesejátékot, a János vitéz augusztus 1. 9 és 12-én tartják meg Palló Imre, Kiss Ferenc, Gózon Gyula, Orosz Julia és

Szabó Ilonka főszereplésével. Augusztus 4-én és 5-én bemutatják az első szabadtéri szinpadra írt népi minisztériumjátékot, a Fekete Máriát, — végül augusztus 7-én, 11-én és 15-én sor kerül a Bizánc előadásaira Törzs Ferenc, Tökés Anna, Kiss Ferenc, Törzs Jenő, Somogyi Erzsébet, Timár József főszereplésével, ez az előadás aratta a tavalyi játékok során a legmélyebb művészi látványos sikert.

A szegedi ünnepi játékokra rendkívüli utazási kedvezményeket biztosítottak, — július 26-ától kezdve, bármely határállomáson vizum nélkül lehet átutazni, az utleveleket vizumigazolvány felmutatásával utólagosan Szegeden láttamozzáik és annak birtokában három hónapig lehet az ország területén tartózkodni. Ugyancsak 26-tól mindegyik határállomásról félúru utazást biztosítottak a látogatók részére és nagy mértékben megkönnyítik a kirándulókat az a kedvezmény, hogy a félúru jegy váltására jogosító igazolvány birtokában nemcsak Szegedre lehet utazni, de egy-egy alkalommal Szegedről — Budapestre és vissza, illetve a kelebiai határállomásra. Szegeden nagy előkészületeket tesznek az idegenek fogadására, külön lakás-hivatal gondoskodik az olcsó és megfelelő elszállásolásról (szállodákban 3—8 pengőig, pansió 8—10 pengő, magánlakásokban 1.50 pengőtől 3 pengőig). Az összes igazolványok beszerzéséhez az ismert utazási irodákban, jegyeket elővetelben az Ibusznál és az ismert jegyirodáknál és Szegeden a szabadtéri játékok központi irodájában, (Eötvös-uca 2, telefon 29—92), valamint az előadások előtt a Dóm-téren. Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál a Szegedi Szabadtéri Játékok központi irodája.

Csütörtökön érkezik haza színtársulatunk

— Négy színházi és négy szabadtéri előadás az utószezon műsorán —

Cluj-Kolozsvár, július 27. Színtársulatunk szerdán este befejezi nagyszerű váradi ciklusát, s csütörtökön este itthon kezdi meg hat napos terjedő zárútszezonját. Ennek a hat napos utószezonnak kétségtelenül az a négy szabadtéri előadás lesz az attrakciója, amelyet társulatunk a református kollégium udvarán felépítendő hatalmas ötsziki szinpadon fog előadni. De ezek között is kiemelkedő eseménynek számít, a szabadtéren még eddig sehol nem adott Szibill és Bob herceg előadása. Ezt a két szabadtéri előadásra igen alkalmas operettet váradi szezonja alatt iktatta műsorába a színház s azok közül a Szibill páratlan siker mellett már le is játsza.

A váradi sajtó és közönség egyöntetűen megállapította, hogy ilyen gyönyörű, festői, szép előadásban még nem volt része Várad közönségének. Amit Gróf László a Szibill rendezője produkált az a precizitás, szépség, hangulatoság legmagasabb foka. Száz és száz statisztá, a rengeteg festői egyenruha, a kibővített zenekar, a gyönyörű, egyenesen a szabadtéri előadásokhoz készült gyönyörű díszletek, olyan egységes széppé varázsolják a Szibill előadást, amely minden eddigi szabadtéri előadással vetekedik. Mint második új bemutató a Bob herceg következik soron s kétségtelen, hogy ez az előadás, amely minden szöveg és zenébéli szépsége mellett szintén a kórusok és tömegek mozgatója által válhat tökéletessé szabadtéren, szintén egyik legnagyobb sikerű darabja lesz a szabadtéri előadásoknak. A már lejátszott darabok közül Az ember tragédiáját és a Lillomot tűzte ki egy-egy előadásra a színház.

Az újdonság varázsszával fog hatni minden más mellett az is, hogy a monumentális szin-

padot ezuttal nem az ősi templom tövében, hanem szemben vele az Avram Iancu utcai oldalon fogják felépíteni, ami által lehetővé vált a nézőtér megnagyobbítása, a nézősereg könnyebb, gyorsabb és pontosabb elhelyezése, valamint — ami ezáltal természetes — a helyárák lényeges leszállítása. Az új helyárák ezeken a szabadtéri előadásokon tehát 75, 55, 35 és 20 lejesek lesznek, s bizonyos hogy ezek az új, mélyen leszállított helyárák alkalmat fognak adni a közönség minden rétegének arra, hogy az előadásokat látogathassák.

Mialatt pedig a református kollégium udvarán a szinpadot építik az alatt a színházban két esti és két délutáni előadást tartanak. Csütörtökön este az idei szezon utolsó bemutatójául László Miklósnak, a kitünő színésznőnek legújabb, a Vigszínházban hatalmas siker mellett játszott nagyszerű vígjátéka az Illatszertár kerül előadásra. Az Illatszertár csütörtökön és pénteken este kerül színpadra és annak főszerepeit Fényes Alice, Harmath Jolán, Stefanidesz Illy, Czopán Flóri, Kovács György, Tompa Sándor, Csóka József, Jenéi János, Lantos Béla, Homm Pál, Nagy István, Deésy Jenő, Dancsó György alakítják. Szombaton délután öt órakor Shaw kitünő vígjátéka, Az orvos dilemmája van műsoron, míg vasárnap délután három órakor a Meseáruház kerül színpadra. Mindkét délutáni előadást olcsó helyárákkal tartják meg.

A színház e hat napos utószezonjának összes előadásaira árusítja már a pénztár a jegyeket. S tekintettel arra, hogy a szabadtéri előadások jegyeinek árát mélyen leszállították és hogy az új rendszer szerint csak a 75 és 55 lejes helyek lesznek számozva, tanácsos a jegyekről jóelőre gondoskodni.

A színház hatnapos utószezonjának műsora:

Csütörtök este 9: Illatszertár. (László Miklós nagyszerű vígjátéka. Fényes Alice, Harmath Jolán, Stefanidesz Illy, Tompa Sándor, Kovács György, Jenéi János, Csóka József, Lantos Béla, Nagy István, Homm Pál, Deésy Jenő a főszerepekben. Rendes helyárák.)

Péntek este 9: Illatszertár. (Másodsor.) Szombath. u. 5: Az orvos dilemmája. (Olcsó helyárákkal.)

Este 9: Szabadtéri előadás a ref. kollégium udvarán: Szibill. (Káprázatos tel-

jesen új kiállításban, hatalmas kórusokkal, megnagyobbított zenekarral, tűzijátékkal, stb. Rendező Gróf László. A főszerepekben: Solymosán Magda, Űrmössy Magda, Stefanidesz Illy, Jenéi János, Homm Pál, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Csóka József, Deésy Jenő, stb. Leszállított 75, 55, 35 s 20 lejes helyárákkal, a bélyegeken kívül).

Vasárnap d. u. 3: Meseáruház. (Olcsó helyárákkal.)

este 9: Szabadtéri előadás a ref. kollé-

gium udvarán: Az ember tragédiája (Az Erzsébet énekkar és a Magyar Dalárda, valamint a munkásművelődési közreműködésével. Leszállított helyárákkal.)

Hétfő este 9: Szabadtéri előadás a ref. kollégium udvarán: Lillom. (Leszállított helyárákkal.)

Kedd este 9: Szabadtéri előadás a ref. kollégium udvarán: Bob herceg. (Teljesen új, ragyogó kiállításban, az énekkar közreműködésével.)

OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Hétfő, kedd, szerda, premier: Repülés Klímán izgalmas repülőkaland. Fősz.: Richárd Arlan, Marie Wilson. Jón: A sivatag me, a cow-boy filmek királya.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

I. Az elsüllyedt hajó titka. Premier, Szovjet filmek. Fősz.: N. Bataloff az „Utjának” főszereplője. Előadás kezdete: 4.25, 6.50 és 9.30 órakor.

II. Az eladott menyasszony. Premier Friedrich Smetana világhírű operája utolsó előadások kezdete: 3.20, 5.50 és 8.20 órakor. Legújabb Fox-journál. Helyárák: 10 és 19 plusz 5 Lei.

DAVILA MOZGÓ MŰSORA:

Mától: I. Swing. Ginger Rogers és Fred Astair legújabb táncosfilmje. 2. Buffalo Bill. Izgalmas cowboyfilm. Premier. Előadások kezdete: 3, 6 és 9 órakor. Helyárák: 10, 15, 19+5 lej bélyeg.

MUNKA MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőn, kedden és szerdán 3, 6 és 9 órakor I. A halálos jel. Izgalmas kalandos dráma. Fősz.: William Powel és Ma Astor. II. Bakfisasszony. Gyönyörű rendezésű operett. Fősz.: Jenny Jugo Hórbiger. III. Journal.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri kiadású egy sző 3 lej, vasárnap betéttel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állásajánlásoknak 30 azazalak kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak egy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Elsőrangú kóser koszt, házhoz is szállítható a Salom Klub vendéglőjében, s Filipescu 6, I. em., ugyanott lakodalmi, ünnepi ebédek s vacsorák rendezését is vállalja.

Utazói vagy rakományi állást keresők anyag és erkölcsi garanciával rendelkeznek Ardealban nagy ismeretséggel rendelkeznek. Megbízható, „Megbízható” jellegre kerésk.

Aktív kereskedelmi közreműködéssel társat keres 300 ezer lej tőkével rentabilis ipari vállalat. Megkeresések „Cluj” jellegre kiadhatóval.

Víni Saszt vennék abszolút jókárban alkalmi árban. Káhn Dániel, Saturnare, s Maramures 1/B.

Borszéki nyaraláshoz keres partner tisztviselőt. Cim a kiadóban.

Aróbort, az egészségét nem veszélyeztető a pénztét spórolja, ha a különleges gázosított elatott petrolgázfűtőt sürgősen megvesz Moskovits és Társánál, Cluj. Főpostán szemben. — Takarékosági könyvre is.

Keresünk perfect főzőt kis családban jó fizetéssel, 1-ére. Jelentkezhetni Automotilia S. A. Cluj, Piata Stefan cel Mare 3.

Korrespondenst és pótvizsgások előkészítését vállalja tanárjelölt. Érdeklődni „Pades”, Piata M. Viteazul 1.

Egyszobás, fűdőszobás garconlakást, vasárnap különbejárattal burtozott szobás fűdőszobahasználattal keresek. „Allan” lakó” jellegre a kiadóba.

Kóser vegetárius étetern nyílt Clujon Căminul Marechal Foch 21 alatt. A legkittünőbb, letes étel. Kellemes helyiség. Olcsó abonon árak.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

III

— Taxiutóval út...
ceg autója, London...
ceg feleségével és...
rándulást tett. Az...
tközött össze. Mir...
az ablakok betörté...
meg. A herceg tov...
wich felé, ahol a h...
ciójukat fogják töl

— Az adóvisszaz...
gu pénzügyminisz...
Kolozsvárra és Nag...
Kelet, hogy három...
mi bizottság készü...
radra az állítólag...
gálására. A minis...
nescu pénzügyminis...
tásával megérkezett...
Bancila prefektus,
Partenie liberális...
Kamara elnöke és...
ügyelő voltak jelen...
cu vezértitkár kijel...
hu szabálytalansá...
kivetéseknél, de ar...
dönt az ügyben, az...
letes felvilágosítá...

— Elgázolt egy...
resti kisfiút. Bucur...
pescu Slandic közs...
egyik fővárosi uc...
Gheorghe kisfiút, a...
án. Két órai szenved...
halt.

— Dugulás és ar...
féle gyomor- és bé...
zadás, a has álland...
izom gyakrai fele...
ellen a régvált t...
zsef” keserűviz. K...
naponta többször b...
nyújt. Az orvosok

— Borzalmas ro...
nomitában. Bucure...
Romana ploesti ol...
robbanás történt. A...
rében repedés tört...
ték a helyiséget. A...
gyújtották a gázak...
a robbanás. Négy m...
vedett. Eletveszté...
őket kórházba.

— A Radauti főh...
választási visszaél...
restiből jelenti: S...
Alexandru radauti...
autóbbi községi vál...
élesek kivizsgálás...

— Falusi legény...
halálharcra. Bucure...
város mellett Mihai...
Tician Dumitru fiat...
néhány vándorcigány...
ben revolverlövés...
volvergolyó megse...
cigányokat letartó...
három fiatalember...
rudakkal és botok...
cigánytábor és üt...
nőket és gyermeke...
ség is kikerkezett a...
nőt és egy cigány...
lyos állapotban sz...
gheanu Constanti...
másik haldoklik. A

Könyv- és Le... Folyo... Diszo...

Legszokozott

FRAT...

Könyv- és Le...
ség nyomdáj...
I. Pop 10.

HIREK

— Taxiautóval ütközött össze a kenti herceg autója. Londonból jelentik: A kenti herceg feleségével és két gyermekével autó kitévedést szenvedett. Az autóból egy taxiautóval ütközött össze. Mind a két kocsi megsérült, az ablakok betörték, de senki sem sebesült meg. A herceg tovább folytatta útját Sandwich felé, ahol a hercegi gyermekek a vakációjukat fogják tölteni.

— Az adóvisszaélések ügyében három tagu pénzügyminiszteri bizottság szállt ki Kolozsvárra és Nagyváradra. Megírta az Uj Kelet, hogy három tagu pénzügyminiszteri bizottság készül Kolozsvárra és Nagyváradra az állítólagos adóvisszaélések kivizsgálására. A miniszteri bizottság Simionescu pénzügyminiszteriumi vezérigazgató vezetésével megérkezett Erdélybe. Nagyváradon Banca prefektus, Kolozsváron pedig Dan Partenie liberális képviselő, a Kereskedelmi Kamara elnöke és Taranu pénzügyi vezérigazgató voltak jelen a vizsgálatnál. Simionescu vezérigazgató kijelentette az újságíróknak, hogy szabálytalanságokra jöttek rá az adóvisszaélések, de amíg a minisztérium nem dönt az ügyben, addig nem szolgálhat részletes felvilágosítással.

— Elgázolt egy vidéki lelkész egy bucu-festi kislífut. Bucurestiből jelentik: Misu Popescu Slandic közszolgálati lelkész autója az egyik fővárosi utcán elütötte Teodimaru Gheorghe kislífut, aki át akart haladni az utcán. Két órai szenvedés után a gyermek meghalt.

— Dugulás és aranyeres bántalmak, különféle gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyakori fejtőlődése, hát- és derékfájás ellen a régbevált természetes „Ferenc József” keserűviz. kisebb adagokban elosztva, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyújt. Az orvosok ajánlják.

— Borzalmas robbanás egy ploesti olajfinomítóban. Bucurestiből jelentik: Az Astra Romana ploesti olajfinomítójában borzalmas robbanás történt. A laboratórium csőrendszerében repedés történt és a gázok meglötötték a helyiséget. Az egyik gép szikrái meggyújtották a gázokat és így következett be a robbanás. Négy munkás égsél sebeket szenvedett. Életveszélyes állapotban szállították őket kórházba.

— A radauti főügyész kapott megbízást a választási visszaélések kivizsgálására. Bucurestiből jelentik: Sassu igazságügyminiszter, Alexandru radauti főügyészt delegálta a legutóbbi közszolgálati választásokon történt visszaélések kivizsgálására.

— Falusi legények és vándorcigányok életmódja. Bucurestiből jelentik: Comrat város mellett Mihail Vasile, Uzun Dumitru és Tican Dumitru fiatalemberek összevették néhány vándorcigánnyal. A verekezés közben revolverlövéses is eldőrdült. Egy revolvergolyó megsebesítette Mihail Vasilet. A cigányokat letartóztatták. Ejjel 11 órakor a három fiatalember több barátjával együtt vasrudakkal és botokkal felszerelve megrohanta a cigánytábor és ütni-venni kezdte a cigány-nőket és gyermekeket. Hamarosan a rendőrség is kiderített a helyszínre. Négy cigány-nőt és egy cigánygyereket betört fejjel, súlyos állapotban szállították kórházba. Bui-gheanu Constantina cigány-nő meghalt, egy másik haldoklik. A támadókat letartóztatták.

— A vonat elé vetette magát egy cselédeleány. Bucurestiből jelentik: Constantina Turcu tizennyolc éves cselédeleány, akit gazdái terrorizáltak és veréssel fenyegettek, az állomáson a vonat elé vetette magát. Aggónizálva szállították kórházba. A leány gazdáját Kovács Dezsőnek hívják és Cogaliuc ucca 18. szám alatt lakik.

— A francia lapok nagy figyelmet szentelnek Lipót belga király gazdasági újjáépítési tervének. Párizsból jelentik: A lapok nagy figyelmet szentelnek Lipót belga király kísérletének. A L'Ordre kiemeli, hogy a különböző nemzetek között élesek az ellentétek. A közgazdasági berendezkedés tekintetében. A belga kezdeményezés a gazdaságilag rendezetlen országok javát szolgálja.

— Fogadást rendeztek Moszkvában az északsarkai repülő tiszteletére, Moszkvából jelentik: Az északsarkai repülő tiszteletére a Kremben fogadást rendeztek.

— Lengyelországba is ellátogat Lansbury angol munkáspárti vezér. Londonból jelentik: A Labour Party ismert vezére, Lansbury, tovább folytatja európai körútját, amennyiben augusztus elején Lengyelországba megy, ahol Slatovszky miniszterelnökkel és Beck külügyminiszterrel fog tárgyalni.

Aranyér ellen Goedecke féle Anusol!

— Halálhír, Baia Sprie-Felsőbánya zsidóságának nagy halottja van: meghalt Nadler Farkas felsőbányai daján, akit a napokban temettek nagy részvét mellett. A hitközség nevében Donnerberg Jenő, volt elnök búcsuztatta, majd dr. Kausz Mór bialmari főorvos tartott gyászbeszédet a kiváló halott fölött. A megboldogultat két gyermeke gyászolja; fia, aki Amerikában él és férjes leánya.

— Augusztus 4-re hívták össze a francia munkásszervezetek országos kongresszusát. Párizsból jelentik: A francia munkásszervezetek országos kongresszusát augusztus 4-re hívták össze. A kongresszus egyik program-pontja egy egységes szociálista-kommunista arcvonal megteremtése, melynek döntő befolyása legyen a Chautemps-kormányra.

— Franasovici külföldre utazott. Bucurestiből jelentik: Franasovici közlekedésügyi miniszter egy héttel ezelőtt külföldre utazott. Utazása során valószínűleg ellátogat Dániába is, ahol Koppenhágában fog néhány napot tölteni. Franasovici kijelentette, hogy meglátogatja azt a hajógyárat is, ahol a Román Tengerhajózási Vállalat megbízásából két utasszállító hajót készítenek Románia számára, amelyek közül egyiket 1938 májusában állítják be a forgalomba.

— Időjárásjelentés. Emelkedő légnyomás. Enyhe szél, a hőmérséklet gyenge csökkenése. Helyenként esők.

— Öngyilkos lett a buzăni Banca Comercială igazgatója. Buzăuból jelentik: Stefan Popescu, a buzăni Banca Comercială igazgatóját ma reggel élettelenül felakasztva találták lakásában. Az öngyilkosság hátterében anyagi bajokat sejtnek. Az öngyilkosság nagy meglepetést váltott ki városzerte, mert a bankigazgató közismert alakja volt a város pénzügyi és társadalmi életének.

— A Chaluc Báál Művelődési társaság ügyműve. Szervezetünk, mint jelentettük, aug. hó 1-én tartja Alba-Iulia első ország-részi konferenciáját, amelyre már minden előkészület megtörtént. Azon célból, hogy ezen a konferencián minél számosabban vegyenek részt, vasárnap reggel 4 órai indulással kirándulást rendezünk autóbusszal. Azon chaver-jaink, akik ezen a kiránduláson illetőleg konferencián részt óhajtanak venni, sziveskedjenek benniünk legkésőbb csütörtökig, folyó hó 28-ig Siovoics, str. Avram Iancu 3. (Farkas-cég) jelentkezni. Részvételi díj személyenként 140 lej, vendégeknek 150 lej.

— Nebraskában megengedik a gyógyíthatatlan betegek megölését. Az amerikai Nebraska államból az a jelentés érkezik, hogy éppen most fogadták el egy rendkívül nagy horderejű törvényt, mely módot és lehetőséget ad az euthanasia, olyan betegeknek a megölésére, akik gyógyíthatatlanok s akiknek gyötrelmes szenvedéseit az orvosok részéről nyújtott halál csak megrövidíti. Az euthanasia, amelyet Nebraska állam új törvénye bizonyos esetekben megenged az orvosoknak, több különleges előfeltételhez van kötve. Az orvosnak egy bizottsággal behatóan meg kell vitatnia a gyógyíthatatlan beteg esetét s a bizottságnak kétségtelen bizonyítékot kell szereznie arról, hogy valóban gyógyíthatatlan betegről van-e szó. A bizottság döntésének teljesen egyhangúnak kell lenni. Ezenkívül jegyzőkönyvbe kell foglalni az okokat, amelyek az euthanasia megengedését magyarázzák. Eddig az 6- és az újjávál valamennyi kulturális államában ismételtén visszatérő nyilvános és magánviták után az a határozott vélemény alakult ki, hogy az orvosnak semmilyen körülmények között nincs joga megrövidíteni a beteg életét. Főérvként szerepelt az euthanasia elvének megtámadásánál, hogy a törvény által megengedett ölés soha jóvá nem tehető következményekkel járhat. Nebraska állam új törvénye körül bizonyára világszerte élénk és egymásnak ellentmondó viták fognak lezajlani.

VICHY ÁSVÁNYVIZEK
A FRANCIA ÁLLAM GYÓGYFORRÁSAI
VICHY CELESTINS
CUKORRAJ, YESE ÉS
HOLYABANTALMAK.
KÖSZYENY ÉS ARTRI-
TIZMUS GYÓGYÍTÁSÁRA.
VICHY GRANDE GRILLE
MAJAJOK ÉS RPE-
BANTALMAK ELLEN.
VICHY HOPITAL
GYOMOR- ÉS BÉLBANTAL-
MAK GYÓGYÍTÁSÁRA.
VÁRHATÓ MINDEN FOSZTERGÉLETTEN ÉS GYÓGYKÉZELÉSEN
Külföldi ügyműve: Kerkai Mária Utódok Tisztelettel

— A Wizo kerti innepélye. Ma, szerdán este a Wizo kerti innepélyt rendez az Ujságíróklub kerthelyiségében. Rossz idő esetén a klub belső helyiségeiben tartják meg az estélyt.

— Véglegesen kiélesedett a helyzet a jugoszláv ortodox egyház és a kormány között. Belgrádból jelentik: Az ortodox egyház és a kormány között véglegesen elmérgesedett a viszony. A Szent Szinódus ugyanis kiközösítette a kormány ortodox vallású tagjait azzal az indoklással, hogy a konkordátum törvénybeiktatásával, illetve annak kiterjesztésével szembe helyezkedtek az ortodox egyház parancsaival. A kiközösített miniszterek így nem vehetnek részt Varnava metropolita temetésén. Hétfőn már olyan hírek is jártak, hogy emiatt a kormány lemond, de e hiradást később megcáfolták.

— Ismét Londonba küldik az olasz sajtótudósítókat. Londonból jelentik: Az angol sajtóhosszu cikkekben számol be arról, hogy fasiszta kormány rendelete augusztus 1-től kezdve az olasz sajtótudósítókat ismét Londonba küldik és ezáltal a normális hírszolgálat újra életbe lép. A Times szerint ez a lépés a Duff Cooper-féle olasz barát beszéd következménye és az a kölcsönös kívánság, hogy Róma és London viszonya újra szívélyes legyen.

— A munkáspártklub kertimulatsága. A népszerű munkás sportklub vigalmi bizottsága július hó 31-én, szombaton este 9 órai kezdettel a Moderna kerthelyiségben str. Regele Carol II. 12. sz. al. szépségversenyel, táncal és rendkívül érdekes sport bemutatással nyári táncmulatságot rendez. Senki ne mulassza el erre az igen érdekesnek ígérkező táncmulatságra előjőni.

Vásároljon kolozsvári Zsidó-kórház sorsjegyet!

Segít szegény betegeknek és örömet szerez önmagának

Huzás 1937. augusztus hó 5-én

4000 sorsjegy, 400 nyeresemény
Egy sorsjegy ára 50 lej!

Elárusítók Erdély és Bánát minden jelentősebb városában

Könyvek Folyóiratok Diszertációk

Legmodernebb kivitelben készítenek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdájában Cluj, Str. Baran L. Pop 19. Telefon: 8-61

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, július 28.

Bucuresti, 7.30: A reggeli műsor közvetítése. Majd: Hírek, tőzsde árfolyamok, vízállásjelentés, 13. Gramofonlemez. 13.25. Sporthírek adása. 13.40: Gramofonlemez. 14.15: Hírek közvetítése. 14.30: Gramofonlemez. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Szórakoztató zene. 21: Lalo: Spanyol szimfónia (lemez). 21.35: Jelescu Pál zongoraművész játéka. Jelescu: Szonatina. 22.10: Vaia Emanuel román dalokat énekel. Utána hírek. 22.45: Vendéglő zene. Majd: Hírek közvetítése németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Gramofon. 8.20: Trend. 11: Hírek. 11.20 és 11.45: Felolvasás. 12.10: Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangzó. 13.05 Ignáth Gyula énekel. 14: Szalonzene. 20: „Alexandra”. Operett. 22.50: A világhírbőren résztvevő magyar cserkészcsapat indulása a Keleti pályaudvarról. 23.15: Időjárásjelentés. 23.20: Cigányzene. 23.35: Földes Andor zongorázik. 24.10: Hírek francia és olasz nyelven. 24.20: Tánclemez. 1.05: Hírek külföldi magyarok számára.

UJ KELET Legújabb hírek

Olaszország megtorpedózta Anglia közvetítő javaslatát is a benemavatkozási bizottságban

Olaszország, Portugália és Németország második vonalra helyezik az önkéntesek visszahívásának kérdését és elsősorban Franco elismerését kívánják

A bizottság lemondott a kérdőívekről; a hatalmaknak legkésőbb csütörtök délig kell válaszolniuk az angol javaslatra

London, július 27. A benemavatkozási bizottság tegnapi ülésén lemondott az angol javaslatról és arról a tervről is, hogy az államok még csütörtök előtt nyilatkozzanak. Az új helyzet annak a körülménynek tudható, hogy Olaszország megtorpedózta az angol indítványt. Grandi a július 14-i angol javaslatot tartotta fenn és támadta a kérdőívet, amely ezt a tervet sérti. Előterjesztette az olasz javaslatot, amely pontosan követi az angol kormány által július 14-én előterjesztett indítványt s az önkéntesek visszahívására vonatkozó javaslatot második helyre helyezi, a hadviselési egyenjóság pontjával szemben.

Monteiro portugál delegátus tamogatta az olasz javaslatot. Ribbentrop kijelentette, hogy Portugáliával együtt hajlandó ígéretet tenni az önkéntesek visszavonására, ha Franco hadviselési jogát elismerik. Corbin, a francia kormány részéről tudomásul vette a kijelentéseket és kijelentette, hogy kormányja utólagosan fogja véleményét a hadviselési egyenjóság kérdésében ismertetni. Ezután Majszki orosz követ emelkedett szólásra és élesen kritizálta az olasz javaslatot. Kijelentette, hogy nem hisz az olasz kormány ígéretében az önkéntesek visszahívásáról és hangsúlyozta, hogy az orosz kormány sosem fogja Franco kormányát elismerni.

Ez a kijelentés nagy szenzációt keltett a tagállamok képviselői között. Végül lord Plymouth bejelentette, hogy a benemavatkozási bizottság lemond az összes kérdőívekről és úgy dönt, hogy a hatalmaknak legkésőbb csütörtök délig válaszolniuk kell az angol javaslatra.

Óriási felháborodás a francia és angol sajtóban az olasz magatartás miatt

Mint Párizsból jelentik, a francia sajtó felháborodottan tárgyalja Olaszországnak a benemavatkozási bizottsággal szemben tanúsított magatartását. Az Echo de Paris szerint nem lehet megadni az egyenjóságot Francónak, mert e jog fejében más nemzetek részéről semlegességi javaslatot követelnek. Ezt a semlegességet pedig megszegték, hiszen a felkelő-területen 80 ezer német és olasz katona harcol. Az Epoque megállapítja, hogy Grandi tegnapi beszédének célja az angol javaslat megtorpedózása volt. Az ami du Pouple megelégedését fejezi ki az angol-francia együttműködés fölött és hangsúlyozza, hogy amennyiben szakadásra kerülne sor, úgy ez a két ország közötti teljes egyetértés jegyében történne.

Egyidejű londoni jelentés szerint, az angol sajtó is kiemeli, hogy a benemavatkozási bizottság tegnapi vitáján nem lehetett kötelezni Olaszországot, Németországot és Portugáliát, hogy elfogadják az önkéntesek visszahívását. A Morningpost megállapítja, hogy az együttműködés szellemének teljes hiánya fennáll, a benemavatkozás pedig titokban mégis megtörténik. Olaszország és Németország ellentét az állapotok megváltoztatásának. A Daily Herald szerint az egyes

Órlás Zoltán Építőipari kézikönyv

1043 lap számtalan ábrával I. Matematika. II. Statika. III. Gyakorlati rész. IV. Általános rész. Melléklet: Szabvány költségvetések 130 old. — Egészvázsonykötésben Lei 1.155. —

LEPAGE ná!
Cini
Kérjen ingyen jegyzéket!

hatalmak által küldendő válaszok alighanem újra kátyuba fogják juttatni a benemavatkozási egyezményt.

Gil Robles — a felkelők új külügyminisztere

Mint Salmancából jelentik, a már napok ezelőtt bejelentett kormányalakítás még nem történt meg, mert amint beavatottak közül, Franco nem tudta azt közmegegyezésre összehívítani. Biztos csak a külügyminiszter személyé, mert Gil Roblesben a katolikus centripárt volt vezérében mindenki alkalmas képviselőjét jósolja a felkelő Spanyolországnak. Gil Robles, — ki Franco tábornokkal több ízben tárgyalt, — megfelelő munkatársak mellett hajlandó vállalni a megbízatást. A kabinet összeállítása — az olasz lapok szerint — nagyon fontos, mert Anglia megfelelő személyek mellett most már nem húzódik annak elismerésétől.

Hozzájárulna-e Anglia hogy Amerikára bizzák Palesztina irányítását?

Egy liberális képviselő interpellációja és Chamberlain kitérő válasza

London, július 27. Az angol alsóház mai ülésén Mander liberális képviselő a kormányt meglehetősen kínos helyzetbe hozó interpellációt terjesztett elő. A liberális képviselő megkérdezte Chamberlain miniszterelnököt: miután az angol kormánynak az a véleménye, hogy a palesztinai mandátum mai formájában keresztülvihetetlen és ezért Palesztinát a mandátum keretei között nem akarja vállalni, hajlandó volna-e magáévá tenni a Népszövet-

ség előtt egy olyan javaslatot, amely a mandátumot Amerikának itélné meg. Chamberlain miniszterelnök diplomatikusan és kitérő válaszában ezt mondotta: — Miután Mander kérdésének első fele (Angliának a mandátumot illető szándékai tekintetében) nem fedi pontosan a kormány állásfoglalását ebben a kérdésben, az interpelláció második része is önmagától tárgyalanná válik.

Uránia Mozgó

Veszedelemes életkor

egy modern lány története, főszerepekben:

Madge Evans, Lukács Pál

Ma és holnap

Mozivásznonra illő éjszakai betörőhajsza a bucaresti—brassói Rapid hálókocsija fölött

Bucuresti, július 27. A hétfőről kedde virradó éjszaka a Bucuresti—Brassó közötti Rapid vonaton valamerő lopási kísérlet történt, amelyet azonban a vonaton tartózkodó detektíveknek sikerült megakadályozniok. A detektívek az utóbbi időben rendszeresen megfigyelés alá helyezték különösen az Express vonatok hálókocsijait, miután az elmúlt hetekben sorozatos lopások történtek. Timisul de Jos állomás közelében, miközben a vonat teljes sebességgel rohant, a detektívek észrevették, hogy az egyik hálókocsi tetejéről hajmeresztő ügyességgel lemaszik valaki, hallatlan gyorsasággal elhalad az ab-

lakok alatt és az egyik nyitott ablakon keresztül a kabintól, amelynek utasai mélyen aludtak, bot segítségével megpróbál kiemelni egy nagy értékeket tartalmazó bőröndöt.

A detektívek megadásra szólították fel a betörőt, aki számotvetve azzal, hogy esetleges leugrása halálössá válhatik, engedett a felszólításnak. Bevonszolták a kocsiába, ahol kihallgatása alkalmával előadta, hogy a vonaton még két bűntársa tartózkodik. A kapott utbaigazítások alapján ezeket is azonnal letartóztatták. A három bandita a fővárosi rendőrségen bevallotta az összes, az utóbbi időben a hálókocsikban elkövetett lopásokat.

Héber szótárak

Mannheim—Grosz: Héber-magyar szótár

az első modern teljes héber-magyar szótár rövid nyelvtannal, 628 oldal, kb. 20.000 címszóval díszes kötésben 300 lej, fűzve 200 lej.

Mannheim: Magyar-héber szótár

modern magyar-újhéber szótár, 300 oldal, 15.000 szó 120 lej. Kapható az

Uj Kelet kiadóhivatalában

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Válságos Peking helyzete?

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

A Reuter távirati iroda tienszini jelentése szerint a kínai katonai parancsnok Peking helyzetét válságosnak tartja. A további híradások megszakadása folytán a kínai hatóságok nem tudják, hogy milyen magatartást tanúsítanak a kínaiak a japán ultimátum vétele után.

A Domei ügynökség egyidejű tokió jelentése szerint a japán csapatok bekerítették és megsemmisítették a 29-ik hadtest egyik egységét, Pekingtől 25 kilométer távolságra. A kínaiak állítólag 500 halottat és sebesültet vesztek.

Nankingból jelentik, hogy a kínaiak segélycsapatok állandóan érkeznek Hapel tartományba. Mint Tokióból jelentik, Pekingben három japán tisztet és katonát meggyilkoltak, két japán katonát és két hírlapírót megsebesítettek.

Tienszínből jelentik, hogy a lakosság körében nagyon feszült a hangulat, a kínaiak sorra hagyják el a várost, hogy nemzeti területekre húzódjának vissza. Husz japán katona el akarta foglalni a kínai rendőrség hivatalát, de a kínai rendőrök ellenállást látva, visszavonultak.

Az a vélemény, hogy ha nem sikerül békés megoldásra jutni az északkeleti helyőrségek kérdésében, a japánok azonnal általános támadást indítanak. Az este japán területen bomba robbant, mely nyolc embert sebesített meg. A japán hatóságok ostromállapotot hirdettek ki. A japán katonai előkészületek fokozódnak.

A kínai lakosság körében egyre inkább alakul ki a hangulat a békés kibontakozás lehetőségének megteremtésére. Nem hiszik, hogy a japán ultimátumot elfogadják és amennyiben a japánok ennek következtében támadásra indulnának, új segélycsapatokat küldenek a kínai garnizon segítségére. A készenlében álló kínai csapatok tíz hadosztályból állanak és százezer főre ruognak. Ez a nagyszámú hadsereg Hopej tartomány déli részén állomásozik.

Csienszini jelentések szerint japán csapatok repülőgépek támogatásával ugyszólván megtizedeltek egy nyolcszáz főből álló kínai zászlóaljat Tungcsau mellett.

Pekingi jelentés szerint a japán hadügy miniszter aggodalmát fejezte ki annak a japán különitménynek sorsa felől, amelyet Peking kapujánál keresztüliz alá vettek kínai katonák. Ez a különitmény azzal a megbízással jött Fun Tajból, hogy segítséget nyújtson a Pekingben tartózkodó japán alattvalóknak. A különitmény parancsnoka a városba való benyomulást megelőzőleg tárgyalást folytatott a kapunál álló őrséggel. Midőn a különitmény kétharmada bevonult a kapun, a kínai katonák váratlanul pergőtűz alá vették a japán katonákat.

Egyidejűleg a Havas jelenti Tokióból, hogy a japán hadügyminiszter bemutatta a császárnak azokat a terveket, amelyeket a hadseregnek meg kell valósítania a jelenlegi súlyos körülmények között.

Legújabb sporthirek

Haggibbor UEC 2:1 (1:0). I. oszt. vízipólóbajnoki. Góldobók: Deutsch, Fándor, illetve Széplaki. A Haggibbor a bajnokságban harmadik.

Humis nem tér vissza Romániába. A görögországi lapok Humis, a Vénusz szabadságon levő görög játékosra nyilatkozatát közlik, amely szerint a játékos nem tér vissza Romániába.

Hungária—Ferencváros derbyvel augusztus 22-én indul a magyar nemzeti bajnokság.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Barca E. Pop 10. Telefonszám: 18-60.

GENYURAT

Tana postala
póstito in num.
No. 224718/929.

16. Telefon: 18-60. Eld.
Havonta 110, negyede
évre 600, egészévre 12
félre: Havonta 2,
félre 12, egészévre 2
detések díjazás sze
KELET" a transilva
szidóság egyetlen poli
ja. Cikkünk utányon
törts megjelölésével

Istrate Mices és Palesztina

Végző kétségbeesésél
hálátlan ország nem v
ragyogó kvalitásait é
meit és megtagadta t
teri tárcát, amelyre o
amelyért annyi politik
hiába, — Istrate Mice
mámai jogász és leg
karakter, a leggazdag
donsültebb — aki
cánul beszél és akinél
dik az ügyvédi honor
jobboldali mozgalom b
elégítéssel kecsgető
pen azon dolgozik, hog
dalyozza a zsidóknak
ba való bejutását.

A Curenul című bu
rán megszólaltatta Mi
Romániában zsidókérd
hatja-e Romániát Pa
terve és nem érdeke-
Palesztinában kívánó
son felezzámu zsidó
Micesu hosszu nyil
kérdésekre.

Hosszu nyilatkozat
bent emberj dokumen
nagy tudású és klassz
lektuel a lelki és erköl
mélyre boxolhatja le ő
lyi és politikai ambíció
Ime a nyilatkozat n
sa:

„Mint jogász nem tu
milyen jogen engedhe
hogy a Népszövetség
az arabokra a zsidók
junk tölük, ha az arab
Mint jobboldali politik
do az ország parazit
mérni létemet, hogy
lehetősége van a pa
juk Palesztinában.
magamnak, hogy me
gondolatával foglalk
akiket el kell kerget
elfoglalt pozícióikból.
közben megkapott e
megjegyzése: „Midőn
kedjéi lehuzni azért,
meg a helyet, ahová é
hogy lehuzzam a cip
pedig, hogy előbb sz
lyet, ahová tehetném

A román felesleg
lesztinában vélemény
hogy nincs bátoriságu
tes kérdést feltenni:
guk ahhoz, hogy stor
tolva a román áll
Azok, akik az állam
megszerezték, vajjon
meg? Azzal, hogy i
sutt, mondjuk Pales
tumban a menedékt
azt a meg gondolatlan
az ország parazita-
kat a zsidóknak eg
jogától tessziük függ
országom és nemzet
el azon kötelezettsé
az én kliensem gon
sztem az időt az é
akihé semmi közöm

Nem tagadom, hog
sémítá probléma és
érdekeltek számára,
szakosan oldódjék m
zások a gazdasági v
ciók románokká les
nescu ügye lesz, ho
Népszövetség mand
lyen álláspontot fog
városi tisztasági hí
ganajjal, miután a
ták udvarokról. M
seperjük ki udvarok
szervezett is volna
hivatala a ganéj őst
szolgálat az olyanok
néjt megtérük udvar
dobnák.”
Igy beszélt Istrate